

STUDIEPLAN

Dyreassisterte aktiviteter - samspill med dyr for økt mestring og livskvalitet

Fagskoletilbud 60 studiepoeng

**Nettbasert studie med samlinger
Gjennomføres på deltid over to år**

Lærersted: Hvam videregående skole, Akershus fylkeskommune

Innhold

1	Felles informasjon	4
1.1	Innledning	4
1.2	Vurdering av behovet for fagskolestudie innen samspill mellom dyr og mennesker	4
1.3	Mål for studiet	5
1.4	Målgruppe for studiet	5
1.5	Begrepsavklaringer	5
1.6	Overordnet læringsutbyttebeskrivelse	6
1.7	Opptakskrav til studiet	8
1.8	Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning	9
1.9	Skjematisk oversikt over emner og innhold i studiet	11
2	Organisering og arbeidskrav	12
2.1	Skjematisk gjennomføringsmodell	12
2.2	Nettpedagogiske metoder	13
2.3	Undervisningsformer og læringsaktiviteter	15
2.4	Praksis	16
2.5	Deltakelse og fravær	17
2.6	Support og oppfølging	17
2.7	Veiledning og refleksjon for egen læring	18
2.8	Mappemetodikk	18
2.9	Tverrfaglig hovedprosjekt	18
2.10	Litteratur og tekniske hjelpemidler	19
2.11	Evaluering av studiet	19
3	Vurdering og eksamen i de enkelte emner i studieplanen	20
4	Sluttdokumentasjon	22
4.1	Vitnemål	22
4.2	Karakterutskrift	22
4.3	Tilknytningskrav for utstedelse av vitnemål	22
4.4	Eksamensordning	22
5	Emnebeskrivelser og tilhørende læringsutbytte	23
5.1	Emne 1: Innføring i Dyreassisterte aktiviteter	23
5.2	Emne 2: Mestring og livskvalitet i dyreassisterte aktiviteter	24
5.3	Emne 3: Dyr som medhjelpere	29
5.4	Emne 4: Arena og ledelse av tilbudet	32
5.5	Emne 5: Tverrfaglig hovedprosjekt	34
6	Vedlegg	38

6.1	Retningslinjer for praksis	38
6.2	Praksisavtale	43
6.3	Logg.....	47
6.4	Refleksjonsnotat	47
6.5	Teoretiske studier og erfaring i gjensidig utvikling.....	47
6.6	Konkretisering av læringsutbytte	47
6.7	Problembasert læring (PBL).....	47
6.8	Ansvar for egen læring (AFL)	48
6.9	Basisgrupper/Kollegagrupper	48
6.10	Skjematisk oversikt over læringsutbytte for alle emner i studiet.....	50
6.11	Litteraturoversikt	55
6.12	Tillegglitteratur.....	56

1 Felles informasjon

1.1 Innledning

Der samspillet mellom dyr og mennesker inngår som en vesentlig del av et velferdstilbud, kreves en tverrfaglig og helhetlig tilnærming til deltakerne i tilbudet. Studiet er derfor utviklet i et samarbeid mellom fagområdene innen landbruksfag og helse- og oppvekstfag ved Fagskolen Innlandet.

God dyrekunnskap og dyrevelferd er vesentlig for på lykket, og det sikres best ved at en fagperson har ansvaret for dyret. Studieplanen er derfor lagt innunder fagområdet landbruk.

Gården som arena for velferdstjenester inngår som en del av regjeringens satsningsområder (Meld.St.31 (2014-2015) Garden som ressurs – marknaden som mål). Hos mange av de som i dag tilbyr denne type velferdstjenester, inngår dyr som en viktig del av tjenestetilbudet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har gjennomført en undersøkelse blant Inn på tunet – gårder om bruk av husdyr og dyreassisterte intervensjoner (Ellen Marie Forsberg og Rune Johannesen, Samspill mellom dyr og mennesker, FMOA Rapport 1/2017). Flertallet av respondentene oppgir at de har husdyr på gården, og at de lar deltakerne på gården delta i det daglige stellet og foringen av husdyra. Det er imidlertid få som bruker dyreassisterte intervensjoner (DAI) som en bevisst metode. Forfatterne av rapporten konkluderer med at undersøkelsen viste et ekte engasjement for dyr brukt i samspill med mennesker med ulike behov og et ønske blant respondentene om å lære mer om DAI som metode.

Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017 – 2022), «Mestre hele livet», påpeker at grunnlaget for god helse ikke bare legges i helsesektoren, men i alle sektorer i samfunnet. Strategien er derfor tverrsektoriell og ble lagt fram av 7 statsråder, deriblant Kunnskapsminister, Helse- og omsorgsminister og Arbeids- og sosialminister. Inn på tunet – satsingen trekkes her fram som et eksempel på tiltak for å styrke inkludering og deltakelse i arbeidslivet.

Dyreassisterte aktiviteter handler om forebyggende folkehelsearbeid der en kan skape en arena for mestring og mening som kan gi økt livskvalitet og gode opplevelser i hverdagen. I den nye folkehelsemeldingen “Gode liv i eit trygt samfunn” Meld. St. 19 (2018–2019) defineres livskvalitet som *“det som gir livet verdi og mening for enkeltmennesket og for heile befolkninga.”* I folkehelsemeldingen nevnes Inn på tunet som en velferdsordning, og kommuner oppfordres til å ta i bruk tjenester med dyreassisterte intervensjoner.

1.2 Vurdering av behovet for fagskolestudie innen samspill mellom dyr og mennesker

Fylkesmannen i Oslo og Akershus gjennomførte i 2016 -17 en undersøkelse blant Inn på tunet – bønder om bruk av husdyr i sine tilbud og aktiviteter på gården (Rapport nr 1/2017). De fleste av IPT-bøndene har et eller flere husdyrslag, og samhandling med dyr har derfor stor betydning for deres arbeid med brukerne. Resultatene fra undersøkelsen viste at de fleste lar deltakerne delta i det daglige stellet og foring av husdyr. Det var imidlertid få som brukte metoder innen dyreassisterte aktiviteter, og mange hadde liten kunnskap om fagfeltet. Av dyr var det hest/ponni, fjærkre, sauer, hund/katt og kanin som var de mest vanlige husdyrene. De fleste oppga at samspillet med dyr hovedsakelig er en miljøskaper, samt at deltakerne deltok i fôringen. Det var få som benyttet husdyrene mer metodisk i sitt tilbud. Mange svarte å ha liten kunnskap om dyreassisterte aktiviteter, og i underkant av 80 % mente det er behov for kurs, og i overkant av 1/3 oppgir et ønske om tilbud om fagskoleutdanning. Over halvparten av bøndene som svarte hadde naturbruksutdanning, og 60%

hadde en tilleggstudning innen pedagogikk, spesialpedagogikk eller helse- og sosialfag, 30% av respondentene hadde helse- og sosialfaglig utdanning, mens 33% hadde pedagogikk/spesialpedagogisk utdanning.

1.3 Mål for studiet

Formålet med studiet er å utdanne praktiske yrkesutøvere som også har en teoretisk forståelse for hvordan samspill mellom dyr og mennesker kan brukes målrettet. Hovedfokus i utdanningen vil være hvordan en kan benytte dyr som en aktiv medhjelper i et målrettet tilbud. Med dette menes tiltak der dyras hovedformål er å bidra til økt mestring og livskvalitet gjennom meningsfulle aktiviteter. Hvordan utdanningen brukes avhenger av kandidatens formelle kompetanse. Utdanningen er rettet mot aktører som ønsker å tilby aktiviteter med dyr som kan gi mestringsopplevelser og bidra til økt livskvalitet gjennom kontakt med natur og dyr. En kandidat med pedagogisk, sosialpedagogisk eller helsefaglig utdanning kan bruke utdanningen som et supplement til sin yrkesprofesjon.

1.4 Målgruppe for studiet

Fagskole bygger på fullført og bestått relevant studieprogram fra videregående skole. Studiet «Dyreassisterte aktiviteter – samspill med dyr for økt mestring og livskvalitet» er en yrkesrettet utdanning, der studiet retter seg mot personer som ønsker videreutdanning for å tilby aktiviteter med dyr i samspill med mennesker som en målrettet aktivitet. Dette kan være:

- ferdig utdannet innenfor naturbruksprogrammet
- fagarbeidere innenfor helse og oppvekst
- gårdbrukere/kommende gårdbrukere
- yrkesutøvere/aktører i institusjoner
- fagpersoner innen skole/oppvekst

For nærmere opplysninger om opptakskrav, vises det til kap. 1.7.

1.5 Begrepsavklaringer

De mest sentrale begrepene i utdanningen er her beskrevet og klargjort slik at den faglige forståelsen som utdanningen legger i begrepene konkretiseres.

Dyreassisterte aktiviteter

Dyreassisterte aktiviteter (DAA) ¹er samhandling med dyr for å motivere for læring eller gi rekreasjon. DAA har fokus på mestring og sosial læring gjennom samspill med dyret. Kompetanse om adferd hos dyret og personene som deltar er en forutsetning.

Deltaker

De som deltar i et tilbud der aktiviteter i samspill mellom dyr og mennesker inngår som en planlagt og tydelig del av tilbudet, og deres familier og/eller pårørende.

Tilbud i landbruket

Tilbud i landbruket omfatter gårder som tilbyr velferdstjenester der gården brukes som arena. *Inn på tunet (IPT)* er definert som tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstjenester på gårdsbruk. Tjenestene skal gi mestring, utvikling og trivsel. Aktiviteten i tjenestetilbudet er knyttet opp til gården, livet og arbeidet der. Godkjenningen av Inn på tunet – gårder administreres av Matmerk (URL: <https://www.matmerk.no/no/inn-pa-tunet/om-inn-paa-tunet>).

Dyrevelferd

Dyrevelferd må defineres på individnivå og er individets subjektive opplevelse av sin mentale og fysiske tilstand av dets forsøk på å mestere sitt miljø (NMBU 2004).

Dyreslag

Studiet vil i hovedsak være rettet mot husdyr, som produksjonsdyr i landbruket, hest og hund. Andre dyreslag kan være aktuelle, men da iht avtale mellom student og skolen/faglærer.

Relasjons-kompetanse

Utvikling av relasjons-kompetanse krever bevissthet og evne til refleksjon over hvordan egne holdninger innvirker på en adferd og hvordan adferd, generelt og i spesifikke situasjoner, innvirker på andre menneskers og dyrets oppfatning av situasjonen.

Refleksjon

«Refleksjon er en prosess som gjør deg i stand til å oppdage og lære noe som leder til en forandring på en eller annen måte» (Sødenå 2004 i Bie 2010). Refleksjon handler om å kaste tanker tilbake til, eller vende tilbake til, tanker du har tenkt før. Det er ikke bare handlingen i seg selv som skal være gjenstand for refleksjon, men også tidligere og mer grunnleggende forhold rundt egen tenkning omen handling eller handlingssekvenser.

Begreper i planverket

Emne	Minste resultatbærende enhetene som gir uttelling i form av studiepoeng. Skal vurderes helhetlig med en enkelt karakter (emnekarakter).
Studiepoeng	Betegnelse på enhet for omfang i fagskoleutdanningen. Et års fulltidsstudium utgjør 60 studiepoeng
Kunnskaper	Forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og/eller yrker.
Ferdigheter	Evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter – kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter.
Generell kompetanse	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i studier og yrke.
Læringsutbytte	Det en person vet, kan og er i stand til å gjøre som et resultat av en læringsprosess. Læringsutbytte er beskrevet i kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.
Tema	Underinndeling av et emne. Skal ikke gis karakter.
Kandidat/ student	I studieplanen anvendes kandidat hvor det beskrives hva studenten skal kunne etter endt utdanning.

1.6 Overordnet læringsutbyttebeskrivelse

Et læringsutbytte er en beskrivelse av hva en person vet, kan og er i stand til å gjøre som resultat av en læringsprosess.

Læringsutbyttebeskrivelsen i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring omfatter tre dimensjoner ved læring;

Kunnskaper: Kunnskaper er forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fagområdet og/eller yrker.

Ferdigheter: Evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter; kognitive, praktiske, kreative og kommunikative.

Generell kompetanse: Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenking i utdannings- og yrkessammenheng.

Overordnet læringsutbyttebeskrivelse for samspill mellom dyr og mennesker:

Læringsutbytte for de enkelte emnene er beskrevet i tabellen i dette punkt, samt under hvert enkelt emne senere i dette dokumentet. Læringsutbytte er konkretisert i forhold til *kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse*.

Kunnskap	Kandidaten: <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om hvordan samspillet mellom dyr og mennesker kan gi mestringsopplevelser og økt livskvalitet• har kunnskap om hvordan dyreassisterte intervensjoner kan være helsefremmende• har kunnskap om dyreassisterte aktiviteter og hvor begrepet hører hjemme innenfor ulike former for tiltak der dyr benyttes• har forståelse for dyras behov og krav til dyrevelferd, samt hvordan dyreassisterte aktiviteter kan påvirke dyret• har kjennskap til gjeldende lover og regelverk som er relevant for å tilby dyreassisterte aktiviteter• kan oppdatere sin kunnskap om aktiviteter som bidrar til læring og mestring, der dyr blir brukt som medhjelpere• forstår betydning av dyreassisterte aktiviteter i et individ- og samfunnsperspektiv• forstår behovet for egen personlig og profesjonell utvikling innenfor samspill mellom dyr og mennesker for å kunne utøve dyreassisterte aktiviteter på en god måte• har kjennskap til enkel forretningsutvikling og markedsføring av et tiltak
Ferdigheter	Kandidaten: <ul style="list-style-type: none">• kan anvende kunnskap om dyras adferd og ivareta deres behov i samhandling med mennesker• kan samhandle og bygge relasjoner med deltakerne av tilbudet, frivillige og andre yrkesgrupper• kan planlegge og gjennomføre aktiviteter med dyr som fremmer/styrker deltakernes mestring og livskvalitet• kan finne, bruke og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant for dyreassisterte aktiviteter• er bevisst sin rolle i tiltaket og kan anvende kunnskap om samspillet mellom dyr og mennesker for å utføre dyreassisterte aktiviteter

<p>Generell kompetanse</p>	<p>Kandidaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkesetiske prinsipper/retningslinjer og standarder som er relevante innenfor dyreassisterte aktiviteter • har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar dyras velferd og gir deltakerne en positiv opplevelse av tiltaket • kan bygge relasjoner med deltakerne av tilbudet slik at deres behov ivaretas. • kan bygge relasjoner med kollegaer på tvers av arbeidsplasser og fagprofesjoner i et samarbeid om aktiviteten til deltakerne og for dyras velferd • kan utvikle dyreassisterte aktiviteter gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon • har oppnådd bevissthet rundt egen yrkesprofesjon og rolle overfor deltakerne og dyret
----------------------------	---

Studiet er tilrettelagt etter voksenpedagogiske prinsipper, med utgangspunkt i studentaktive læringsformer. Studiet tar sikte på å forene fagspesifikk teori innenfor emnet med yrkesrettede og praksisnære tilnærminger. Studiet legger vekt på kobling mellom teoretisk kunnskap og praktiske erfaringer.

1.7 Opptakskrav til studiet

Opptaksvilkår er beskrevet i Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen Innlandet <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-19-2113>

Denne beskriver:

- Generelt opptaksgrunnlag
- Opptak på grunnlag av dokumentert relevant praksis
- Opptak på visse vilkår ved sen fag- eller svenneprøve (Betinget opptak)
- Opptak på visse vilkår
- Opptak på grunnlag av utenlandsk utdanning
- Utfyllende regler om språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning

Fagbrev og yrkeskompetanse for Dyreassisterte aktiviteter:

- Fullført og bestått videregående opplæring med følgende fagbrev/vitnemål: Fagbrev (NAAGR3) og yrkeskompetanse (NALBR3): hestefaget, hovslagerfaget, agronom, reindriftsfaget og alle programområder unntatt særløp. Helse- og oppvekstfag: programområdene helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget
- Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve inne 31.12 opptaksåret.

Innpassing, fritak og mulighet for å ta enkeltemner

Studiet er delt inn i emner. Det er mulig å søke om fritak for et eller flere emner dersom man kan dokumentere at man har tilsvarende emner fra før, se

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-19-2113>, § 2-9.

Det er mulig å søke skolen om å få ta enkeltemner. Når et emne er gjennomført og bestått vil studenten kunne få karakterutskrift.

Søknad

Utdanningen er organisert gjennom Samordna opptak som fastsetter regler for søkning, søknadsfrister og kunngjøring av opptak, se www.samordnaopptak.no.

Poengberegning og rangering ved opptak

Det er fastsatt nasjonale regler for poengberegning og rangering ved opptak. Dette er beskrevet i *Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning*, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005>,

kap. 3.

Kunngjøring av opptak

Samordnet opptak kunngjør opptak etter at søknadsfristen er ute. Etter ordinært opptak forlenges fristen på de studiene som fortsatt har ledige plasser.

Skolene overtar opptaket via portalen i Samordnet opptak fra slutten av juni.

1.8 Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning

Fagskoletilbudet retter seg mot elever som har fullført videregående opplæring og ønsker en yrkesrettet utdanning innen dyreassisterte aktiviteter, og næringsdrivende på gårdsbruk som ønsker å videreutvikle sin tilleggsnæring. Utdanningen gir kompetanse om dyreassisterte aktiviteter og hvordan samspill med dyr kan gi mestringsopplevelser og fremme livskvalitet. Kandidaten vil etter endt studie kunne utføre dyreassisterte aktiviteter og ha kunnskap om hvordan slike aktiviteter kan tilrettelegges for å gi gode mestringsopplevelser og bidra til økt livskvalitet. Kandidaten skal ha kunnskap om etablering av et tilbud, krav til arenaen og etiske problemstillinger. Kandidaten skal kunne sørge for god velferd for dyret i aktivitetene og kunne avslutte en aktivitet hvis dyret opplever stress. Kandidaten skal forstå hvordan et godt samspill mellom dyr og mennesker fungerer, og kunne veilede deltakerne til positiv håndtering av dyret. Kandidaten skal ha lært å samhandle med andre innenfor yrket og bygget nettverk som kan være nyttig i videre arbeid innenfor dyreassisterte aktiviteter.

Ved deltakere med behov for profesjonell helsefaglig kompetanse forutsettes det at kandidaten samarbeider med aktører som innehar den nødvendige profesjonskompetansen om kandidaten ikke selv besitter denne før studiets start. Det forventes stadig økende krav for utførelsen av aktiviteter i samspillet mellom dyr og mennesker. Landbruksnæringen har utviklet sitt eget kvalitetssystem; Kvalitetssystem i landbruket (KSL). 4 av disse standardene vil være aktuelle i dette studiet der gården er arena. Dette er KSL-Standardene 1 *Generelle krav til gården*, 2 *Helse miljø og sikkerhet*, 11 *Inn på tunet* og 12 *Hest i næring* (URL: <https://www.matmerk.no/no/ksl/ksl-standarder/ksl-standarder->

[bokmaal](#)). Kandidaten skal ha kjennskap til gjeldende lover og regelverk knyttet til utførelse av dyreassisterte aktiviteter slik at tilbudet som tilbys er sikkert og godt for deltakerne.

1.9 Skjematisk oversikt over emner og innhold i studiet

	Tema	Omfang Studiepoeng	Uker/timer deltid
Emne 1 Innføring i dyreassisterte aktiviteter	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samspill mellom dyr og mennesker i dyreassisterte aktiviteter 2. Samhandling mellom ulike miljøer og fagprofesjoner 3. Praktiske eksempler på dyreassisterte aktiviteter 	5	6 uker, (99 t)
Emne 2 Mestring og livskvalitet i dyreassisterte aktiviteter	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dyrers helsefremmende effekt 2. Teorier for å beskrive spillet mellom dyr og mennesker 3. Natur og dyr som rekreasjon 4. Mestring og livskvalitet 	15	19 uker (376 t) Inkl 20 t praksis
Emne 3 Dyr som medhjelper	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dyrers adferd (etologi) 2. Dyrevelferd 3. Regelverk og offentlige standarder for dyrehold 4. Egnethet for dyr i dyreassisterte aktiviteter 5. Læringsteori 	16	21 uker (424 t) inkl 20 t praksis
Emne 4 Arena og ledelse av tilbudet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Krav til fasiliteter og etiske hensyn 2. Bedriftsutvikling og markedsføring 3. Samhandling mellom ulike miljøer og fagprofesjoner 	8	9 uker, (156 t)
Emne 5 Tverrfaglig hovedprosjekt, inkl praksis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppgaveskriving og litteratursøk 2. Prosjektoppgave 3. Praksis 	16	21 uker (454 t) Inkl 80 t praksis
SUM		60	76 uker, (1509 t)

2 Organisering og arbeidskrav

Utdanningen tilsvarer et 38 ukers heltidsstudium. Det gjennomføres over 2 år som et nettbasert deltidsstudium med samlinger, totalt 1509 timer.

Undervisningstiden er tilpasset slik at det skal være mulig å ta utdanningen som deltidsstudium i tillegg til annet arbeid. Det gjennomføres totalt 36 samlingsdager i løpet av studiet (325 t), i tillegg kommer obligatorisk praksis (120 t). Samlingene vil gå over 3 dager og legges i forbindelse med helg. Dette vil medføre 6 samlinger pr år. Det vil være ukentlig nettbaserte aktiviteter mellom samlingene, hovedsakelig asynkront. Undervisningsformer og læringsaktiviteter er nærmere beskrevet i kap 2.3. Nettpedagogikk er beskrevet i kap 2.2.

2.1 Skjematisk gjennomføringsmodell

Undervisningen gjennomføres på deltid over 2 år etter følgende modell (gjennomsnitt):

	76 uker (20t/uke)	Undervisning/ veiledning samlinger	Undervisning/ veiledning i grupper på nett (4t/u)	Undervisning/ individuell veiledning på nett (1,5 t/u)	Synkron nettunder- visning (0,5 t/u)	Selvstudier (8 t/u)	Praksis	Timer totalt
Emner	Studiepoeng	Timer						
1. Innføring i dyreassisterte aktiviteter	5 (6 uker)	15	24	9	3	48		99
2. Mestring og livskvalitet i dyreassisterte aktiviteter	15 (19 uker)	90	76	28,5	9,5	152	20	376
3. Dyr som medhjelpere	16 (21 uker)	110	84	31,5	10,5	168	20	424
4. Arena og ledelse av tilbudet	8 (9 uker)	30	36	13,5	4,5	72		156
5. Hovedprosjekt inkludert praksisperiode	16 (21 uker)	80	84	31,5	10,5	168	80	454
SUM	60	325	304	114	38	608	120	1509

Antall timer av de ulike arbeidsformene (samlingsbasert undervisning og veiledning, nettbasert veiledning, praksis og selvstudium) er retningsgivende og basert på emnenes studiepoeng.

Undervisningen på samlingene vil foregå ved tradisjonell klasseromsundervisning, gruppearbeid, oppgavearbeid, befaringer/ekskursjoner, veiledning og øvelser i felt. Hver samling har sin individuelle timeplan. Gjennomsnittlig arbeidstid for en student på dette nettbaserte studier anslås til ca. 20 timer per uke. Studentene må bruke tid på nett hver uke i tillegg til samlinger.

Undervisning/veiledning på nett er asynkrone aktiviteter som avtales mellom faglærer og student eller mellom studenter i en studentgruppe. Dette inkluderer også aktiviteter på nett der studenten

selv velger tidspunkt for gjennomføring. Det vil i snitt bli avholdt ett synkront nettmøte på 2 timer mellom hver samling.

2.2 Nettpedagogiske metoder

Nettstudentene er i all hovedsak i fullt arbeid og er til stede på nettet i kortere perioder. Ved nettstudier spesielt er det derfor viktig at lærer og student har løpende kontakt via læringsplattformen. Det forventes at studentene holder seg orientert om tidspunkter og avtalte aktiviteter på aktivitetsplanen.

For organisering og gjennomføring av nettstudier ved Fagskolen Innlandet henvises også til KS rutine 1.3.1. hvor følgende kulepunkter nevnes i studieplanen:

- Lærerne svarer på henvendelser fra grupper/studenter fortrinnsvis **innen to arbeidsdager**.
- Innleveringsoppgaver skal legges ut i Canvas senest **4 uker** før innleveringsfristen utløper.
- For avtalte innleveringer får studentene tilbakemelding normalt i løpet av **to uker**

Lærerstyrte aktiviteter

- **Oppfølging** av den enkelte student og grupper. Dette innebærer at det etableres faste kontaktpunkter hvor «samtale» kan foregå. Frekvens og omfang av disse vil til en viss grad være avhengig av fag og emne og hva som ellers foregår i læreprosessen. Vi finner det derfor riktig å ikke fastsette dette i detalj, men krever at all aktivitet skal dokumenteres og evalueres av både lærere og studenter. Slik evaluering skjer i tråd med vårt KS i teammøtene.
- **Distribuering av fagstoff** gjennom deling av dokumenter, lenker og ulike fora for dialog. Det refereres til åpent tilgjengelige og egenproduserte faglige videoer. Det etableres faglige databaser/lenker til slike. Videoer med forklarende innhold er ofte bedre designet og lettere tilgjengelig for nettstudenter enn webinarer og nettmøter. Det er for øvrig mengder av relevant informasjon på internett og studentene trenes i å søke fram og vurdere slike kilder. Faglærer skal etter faglig vurdering angi et nødvendig omfang av sikre kilder.
- **Planlegging og organisering av nettmøter** og dialog med grupper og enkeltstudenter. Faglærere organiserer slike møter i samråd med sine studentgrupper. Møtene må ofte legges til kvelder eller helger hvor studentene kan være tilgjengelig. Lærerne må følgelig også være tilgjengelig til slike tider. Det vil gjøres opptak av synkron nettmøter hvor fagstoff forklares slik at de gjøres tilgjengelig i læringsplattformen for de som av ulike grunner ikke kunne delta, eller som ønsker å repetere. Det understrekes imidlertid at den nettundervisningen som planlegges synkron, vil gi best læringsutbytte hvis den følges som planlagt.
- **Utdeling og vurdering av oppgaver** og studentarbeider. Arbeidskrav og øvingsoppgaver deles gjennom læringsplattformen. Innleveringer, løpende veiledning og vurdering gjøres samme sted. Den enkelte student vil kunne kommunisere med faglærer ved behov. Like ens vil faglærer kunne følge opp den enkelte student basert på logg og henvendelser.
- **Dokumentasjon** av arbeidsprosesser og resultater skjer i noen grad automatisk. Lærer er likevel ansvarlig for at alle aktiviteter på nett er dokumentert. Det skjer løpende vurdering av arbeidsprosessene for alle studentgruppene og enkeltstudenter (ref KS)

Studentstyrte aktiviteter

- **Kontakt med medstudenter** i etablerte klasser og grupper. Slik kontakt skal skje først og fremst for å dele kunnskap og innsikt. Medstudenter er en viktig kilde til den enkeltes læreprosess. Den enkelte student kan f.eks. dele erfaringer fra egen arbeidsplass/praksis med andre i sin gruppe. Den enkeltes arbeidsplass/praksis blir dermed også en del av «kunnskapsbanken» for studentene.
- **Gjennomføring av selvstudium** i tråd med avtalt plan og framdrift
- **Etablere nettmøter** med sin gruppe/klasse. Slike møter må skje regelmessig og etter en godkjent plan. Møtene dokumenteres.
- **Innlevering** av arbeidskrav og oppgaver
- **Deltakelse** i faglige diskusjoner på nett. Det er en forutsetning for en god læreprosess at den enkelte student deltar i faglige diskusjoner.

Nettundervisning

Undervisningen på nett vil foregå både synkront og asynkront, med en obligatorisk og synkron nettundervisning (forelesning eller webinar) mellom hver samling. I tillegg vil synkron veiledning i gruppe settes inn i aktivitetsplanen.

Nettundervisning utenom samlingene vil bestå av:

- Film, produsert/funnet av lærer eller produsert av studenter
- Forelesning
- Webinar
- Testverktøy i Canvas der studentene må være aktiv part

I tillegg er avsatt tid til nettstøttet veiledning mellom samlingene, både gruppevis, individuelt og studentstyrt:

- Individuell veiledning vil være et ukentlig tilbud via mail, skype, chat og forum, men erfaringsvis er ikke dette noe alle studenter benytter til fulle. Det inkluderer også fremover meldinger på arbeidskrav som alle studenter mottar.
- Individuell veiledning vil også innebære interaktiv video i Canvas hvor studenten kan stoppe filmen og stille spørsmål direkte til lærer. Dette er videoer som går inn under nettundervisning.
- Gruppeveiledning innebærer både veiledning til basisgrupper (3-4 grupper pr kull) og hele studiegruppen via mail, skype, chat og forum. Det inkluderer også fremover meldinger på arbeidskrav levert i grupper.
- Studentstyrt veiledning vil være arbeid i basisgruppene via grupperom i Canvas, Skype, samskrivningsverktøy samt hverandrevurdering.

Faglærer vurderer i samråd med emneansvarlig hvilke verktøy som er hensiktsmessig å bruke i de ulike emnene.

Digital læringsplattform

Fagskolen Innlandet bruker digital læringsplattform, for tiden Canvas som er en del av Skoleportalen i Oppland Fylkeskommune. Office 365 kan lastes ned gratis via Skoleportalen og vil benyttes sammen med Canvas. Her vil studentene ha mulighet til samhandling i teams og opprette samskrivningsdokumenter i OneDrive.

Denne studentgruppen vil ha sitt eget virtuelle klasserom i Canvas. Her legges informasjon, læringsaktiviteter og ressurser tilgjengelig for både synkrone og asynkrone aktiviteter. Canvas er en plattform for nettbasert læring og samarbeid, utviklet spesifikt for utdanningssektoren. Studentene får tilgang til Canvas og Skoleportalen via FEIDE-innlogging og får da tilgang til i sitt klasserom og andre ressursrom. Hver bruker har sitt eget brukernavn og passord, noe som gir hver elev sitt private rom å arbeide i som kun lærer, og ikke medelever, har tilgang til. Det digitale klasserommet gir lærere og elever mulighet til å kommunisere utover samlingene. Studentene vil her også ha tilgang til skolens Kvalitetssystem der alle skolens rutiner og gjensidige krav er tilgjengelig.

2.3 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Studiet legger opp til varierte undervisningsformer og læringsaktiviteter for at studentene skal oppnå beskrevet læringsutbytte. Det legges videre til rette for at studentene aktivt kan bygge på sine tidligere erfaringer og de nye erfaringene de gjør seg i forbindelse med utplassering og praksis. De skal reflektere over disse gjennom møtet med relevante eksempler, problemstillinger og teori. De valgte undervisningsformene og læringsaktivitetene skal bidra til at studentene utvikler evne til samarbeid og økt forståelse og respekt for andres fagfelt. Valg av læringsaktiviteter er gjort ut fra at studiet er en videreutdanning og spesialisering i et praktisk utøvende yrke og at studiet gjennomføres nettbasert med samlinger.

Skolen benytter bl.a:

- Gruppearbeid med logg og refleksjon
- Prosjektarbeid med tverrfaglig fokus
- Forelesning på samling og på nett
- Praksisorientert undervisning og erfaringsdeling
- Veiledning
- Individuelle arbeidsoppgaver
- Studentpresentasjoner
- Bruk av læringsplattform til samhandling og kommunikasjon
- Lærerstyrte og studentstyrte aktiviteter via nett
- Problembasert læring (PBL)
- Hverandrevurdering

I alle emner skal studenten arbeide med obligatoriske arbeidskrav. Arbeidskravene er utformet som skriftlige eller muntlige oppgaver og er relatert til sentrale temaer innen studiets emner. Arbeidskravene utføres både individuelt og i gruppe. Arbeidskrav er obligatoriske skriftlige oppgaver, refleksjonsnotater, loggføring, utplassering, praksis, timeplandefinerte nettaktiviteter, muntlig framføring og evnt tester i løpt av studiet.

Det vil bli brukt ulike pedagogiske tilnæringsmåter, og studentene medvirker i beslutningsprosessene i forbindelse med gjennomføringen av studiet.

I gjennomføringen av studiet legges det vekt på en praktisk tilnærming til de teoretiske temaene og arbeidsformer som krever aktiv deltakelse fra studentene. Undervisningen inneholder en blanding av forelesninger, veiledning ved arbeid i grupper og individuell veiledning. Disse aktivitetene foregår både på samlinger og via nettbaserte løsninger mellom samlingene.

2.4 Praksis

Praksis er en obligatorisk del av undervisningen og skal bidra til å styrke studentenes helhetlige kompetanse, selvfølelse og motivasjon for egen utvikling. Studentene utvikler evnen til refleksjon med tilhørende personlig utvikling, samt at de opplever seg selv som en viktig del av virksomheten.

Praksis har som mål å lære elevene hvordan dyreassisterte aktiviteter kan utføres og selv få prøve det ut. Samarbeid med praksisverter og bruk av arenaen på Hvam videregående skole vil gi elevene eksempler på utførelse av dyreassisterte aktiviteter. Videre skal de gjennom praksis hos en praksisvert eller på egen arbeidsplass prøve ut dyreassisterte aktiviteter tilpasset den arenaen de senere kommer til å jobbe på.

Praksisen er delt opp i to ulike bolker. Den første delen er praksisutplassering der elevene er sammen to og to på en gård som skolen har samarbeid med. Dette samarbeidet er gjennom IPT Norge og Fylkesmennene (se avtaler), og gårdene er godkjente Inn på tunet-gårder gjennom KSL systemet i landbruket. Utplasseringen foregår i emne 2 og 3 med 20 t i hvert emne, til sammen 40 t praksisutplassering. Målet er å observere dyreassisterte aktiviteter på en arbeidsplass. Dette er en del av undervisningen i emne 2 og 3 og knyttes opp mot LUBene i emnet og sammen med det felles oppgavekravet. Målet er at studentene skal kunne reflektere over de de observerer i utplasseringen og få inspirasjon til å gjennomføre av felles oppgave i emne 2 og 3. De skal ikke delta aktivt i utføringen av aktivitetene, men lære å reflektere rundt hvordan de utføres. For å nå læringsutbyttebeskrivelsene, skal det legges til rette for at utplasseringen gjennomføres etter at emne 1 er gjennomført.

Praksisbolken der studentene skal få prøve seg i utførelse av dyreassisterte aktiviteter er på 80 t. Denne praksisen velger studentene selv om skal foregå på egen eller annen arbeidsplass. Ved valg av annen arbeidsplass vil skolen være behjelpelig med å finne praksissteder. Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for gjennomføring og evaluering av praksis (se vedlegg). Praksisplassen må alltid godkjennes av skolen. Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass/gård er aktuelt for studenter som har sitt daglig arbeid innen fagfeltet. Praksisperioden inngår i Emne 5 og bør gjennomføres mest mulig sammenhengende etter at emnene 1, 2 og 3 er gjennomført.

Fagskolen Innlandet, studiested Hvam, har ansvar for at studentene får relevante praksisplasser. Gjennom samarbeidsaktører vil fagskolen tilby aktuelle praksisplasser som er godkjente Inn på tunet-gårder gjennom KSL systemet i landbruket. Ved praksis på egen gård tildeles studenten en praksismentor fra en av de gårdene som er godkjent som praksissted. Dette er en godkjent Inn på tunet-gård der aktøren har minimum tre års erfaring med dyreassisterte aktiviteter og kan dokumentere etterutdanning (f.eks ved EVU, NMBU) innen dyreassisterte aktiviteter. I tillegg skal praksismentor/gårdeier ha pedagogisk kompetanse eller veiledningskompetanse.

Faglærer vil være ansvarlig for å samarbeide med praksissted og praksismentor for å sikre læringsutbytte og kvalitetssikre praksis. Dette er beskrevet nærmere i vedlagt dokument omhandlende praksis (Kap 6.1 og 6.2). Studenten skal gjennom innlevering av logg og refleksjonsnotat lære av de situasjoner som studenten møter. Dette er del av læringsutbytte av praksisen.

I tillegg til studentens egne læringsmål, danner læringsutbyttebeskrivelsene utgangspunktet for vurdering i praksisperioden. I forkant av praksisperioden tilbyr Fagskolen Innlandet en informasjonsdag/veilederkurs til alle praksisveiledere/mentorer. Veilederkurset streames/filmes slik at alle veilederne får tilgang til kurset. Veiledning i praksis er en forutsetning for å oppnå utdanningens læringsutbytte, og ved begge former for praksis blir studenten fulgt opp av skolens faglærer og praksisstedets veileder/mentor. I første praksisperiode (utplassering) vil faglærer/mentor gi veiledning minimum 2 timer i praksis. I praksisperiode 2 vil faglærer gi veiledning 2 x 2 timer, det vil normalt si ved oppstart og midtveis. Ved behov kan antallet veilednings-/mentortimer økes. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å tydeliggjøre den enkelte students personlige og faglige utvikling og som derigjennom bygger opp studentens kompetanse i arbeidet med deltakere i samspillet med dyr. Retningslinjer for praksis og praksisavtale er vedlagt i sin helhet i kap 6.1 og 6.2.

2.5 Deltakelse og fravær

Det forventes at studenten deltar ved alle samlinger og gjennomfører obligatorisk praksis. Det er i tillegg obligatorisk oppmøte på synkron nettundervisning. Maksimalt tillatte fravær fra samlinger og synkron nettundervisning er 20 % av tiden regnet i timer. Ved fravær over dette, må studenten kunne vise til at han/hun har tilegnet seg ønsket læringsutbytte tilsvarende innholdet i den aktuelle undervisningen/veiledningen muntlig eller skriftlig.

I forhold til praksis så er fraværs grensen 10%. Fravær utover dette må studenten ta igjen. Ved forfall plikter studentene å melde fra til teamleder. Det vises til studiekontrakt mellom studentene og Fagskolen Innlandet, Kvalitetssystemet 3.2.1. Skolen har egne rutiner for oppfølging av studenter som leverer for sent eller ikke leverer arbeidskrav, som er nærmere beskrevet i KS-rutiner 1.5.2.3, 1.5.2.4 og 1.5.2.7.

2.6 Support og oppfølging

Alle studenter får ved studiestart tilbud om testing for å avdekke eventuelle lese- og /eller skrivevansker. Fagskolen Innlandet har egen PP-rådgiver som vil kunne følge opp de studentene som har slike vansker og eventuelt gjennomføre ytterligere tester for iverksetting av tiltak.

Studentene vil ved studiestart gjennomgå en sjekk på grunnleggende digital kompetanse. Dette skjer gjennom tester og påfølgende intensiv opplæring hvis testing avdekker behov for det. Her vil man sikre at studentene behersker bruken av sin PC og grunnleggende administrativ programvare, type «Office 365». Videre er det viktig at de lærer å bruke skolens LMS, Canvas. Mer fagspesifikke applikasjoner vil bli introdusert at faglærer fortløpende.

Fagskolen Innlandet har egen IT-avdeling, med IKT-ansvarlig og to lærlinger. Videre har Oppland fylkeskommune Pure Service-løsning som kan benyttes av alle studenter. Dette er en nettbasert løsning der studentene rapporterer sine spørsmål eller problemer for å få rask og god hjelp via

internett. Fagskolen har egen Canvasansvarlig som er tilstede ved første fysiske samling og videre tilgjengelig via e-post eller telefon. Studiestedet, Hvam vgs. har også egen IT-avdeling som vil kunne bistå når det er nødvendig. I Skoleportalen får studentene tilgang til eget Canvas rom.

I Canvas kan lærerne følge med på studentens nettaktivitet, og oppmøte på synkron nettmøter loggføres. Studenter som ikke har vært logget inn på Canvas i løpet av en 4- ukers periode, følges opp av emneansvarlig lærer.

2.7 Veiledning og refleksjon for egen læring

I studentens arbeid med oppgaveløsning, prosjektarbeid og praksis vil det bli gitt individuell veiledning både underveis og på innlevert oppgave/produkt. Det vil bli gjennomført via læringsplattformen, e-post, Skype for business eller telefon i tillegg til direkte i arbeidssituasjoner enten på samlingene eller i løpet av praksisperiodene. I samråd med studentene fastsettes det tidspunkt for veiledning. En søker å tilpasse utdanningen etter studentenes behov og forutsetninger, uten at krav til læringsutbytte etter endt utdanning reduseres.

Skolen legger til rette for kontinuerlig å øke kvaliteten på undervisningen og dermed fremme studentenes læringsprosess og faglige kunnskaper. I praksis betyr dette at studenten oppøves til kritisk tenking og refleksjon over de valg av løsninger som foreslås benyttet.

2.8 Mappemetodikk

Mappe er en systematisk samling av refleksjoner, oppgaver, rapporter, praktiske arbeider og prosjekter som viser innsats, framskritt og prestasjoner. Mappen skal inneholde alle arbeidskrav i hvert av emnene, inkludert logger og refleksjonsnotat. Individuelt refleksjonsnotat er tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt. Refleksjonsnotatet vil være bestått ved innlevering.

Studentene skal ha mulighet til å forbedre seg gjennom hele emnet ved hjelp av veiledning slik at det er studentenes samlede kompetanse ved slutten av opplæringen som skal danne grunnlaget for sluttvurderingen. Mappen vil for dette studiet være en samling elektroniske dokumenter. Innlevert mappe og oppfylning av arbeidskrav er en forutsetning for at sluttvurdering kan gjennomføres (jfr KS-dok 1.5.1.1 *Vurderingsarbeidet ved FI*).

Det er lagt opp til 2 oppgaver som er felles for Emne 2 og 3 (tverrfaglig oppgave og utplasseringspraksisrapport). Det er lagt inn en ekstra oppgave i Emne 2 for å gi faglærer et bedre grunnlag for å sette emnekarakter her samt med tanke på at det å slutteføre disse oppgavene vil gi størst arbeidsbelastning i Emne 3.

2.9 Tverrfaglig hovedprosjekt

Gjennomføring av et tverrfaglig hovedprosjekt med selvvalgt tema innenfor emne 1 - 4 og en praksisbolk på 80 timer inngår i studiet. Prosjektet skal gjennomføres individuelt og knyttes til et selvvalgt case som godkjennes av lærer.

Prosjektet skal gi studenten innsikt i prosjektarbeid som metode og gi trening i å formulere problemstilling, planlegge, organisere, gjennomføre og evaluere et prosjekt (jfr KS-dok. 1.5.3.1 *Eksamensavvikling/gjennomføring ved FI*)

2.10 Litteratur og tekniske hjelpemidler

Det vil bli lagt vekt på at studentene skal lære seg å finne fram i bøker, tidsskrift og på internett. Litteraturliste/utstyrsliste blir fremlagt studentene ved skolestart. Studentene må disponere egen bærbar PC og med programpakken Office365.

Det foreligger begrenset med tilpasset lærestoff, og det skal derfor også benyttes oppdaterte fagartikler som hentes fra relevante fagmiljøer på deres nettsider. Det er lagt ved oversikt over litteratur som skal benyttes under emnene. I tillegg blir det fremlagt supplerende litteraturlister for studentene. Forslag til tillegglitteratur finnes som vedlegg bakerst i studieplanen.

2.11 Evaluering av studiet

Hensikten med evalueringsordningen er å gi studenten, læreren og fagskolen regelmessig informasjon om undervisningens kvalitet i forhold til studentens faglig og personlig utvikling. Etter hvert emne og etter prosjektoppgaven avsettes det tid til formativ evaluering/prosessevaluering. Dette gjennomføres ved at studentene svarer på spørreskjemaer samt skriver refleksjonsnotat.

Ved slutten av fullført studium avsettes tid til sluttvurdering av hele studiet. Studentene deltar i tillegg på studiebarometeret.

3 Vurdering og eksamen i de enkelte emner i studieplanen

Det skal foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse) som studenten har tilegnet seg gjennom hele studiet. Det settes en sluttkarakter i hvert emne, og her brukes bokstavkarakter med karakterskalaen A – F. Karakterskalaen synliggjør studentens kompetansenivå som betegnes med en bokstavkarakter. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå oppgaven. Karakteren F innebærer at oppgaven ikke er bestått.

Vurderingsformer er:

- Mappevurdering som metode
- Karakterskalaen A-F

Logg og refleksjonsnotat vurderes som bestått ved innlevering. Ved vurdering av oppgaver og tester brukes i hovedsak karakterskalaen A- F, men bestått/ikke bestått kan benyttes ved mindre oppgaver.

Karakterskala:

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Følgende kriterier anvendes ved vurdering:

1.	Faglig innhold	Oppgaven viser at studenten har et godt faglig innhold gjennom teoretiske vurderinger koblet sammen med praktisk erfaring.
2.	Kunnskap	Oppgaven viser at studenten kan finne fra til og anvende teori på en praktisk og relevant måte. Oppgaven viser også at studenten reflekter rundt egne valg for å løse problemstillingen. Kunnskapen anvendes og dokumentere benyttede kilder i teksten og litteraturlisten.
3.	Selvstendighet og drøfting	Oppgaven viser at studenten foretar selvstendige vurderinger og viser evne til å analysere og tolke på bakgrunn av faglige refleksjoner. Sammenheng mellom teori og praksis belyses.
4.	Etiske overveielser	Oppgaven viser at studenten belyser og drøfter etiske momenter knyttet til problemstillingen.
5.	Fremstilling	Oppgaven har god skriftlig fremstilling med et klart og entydig språk. Den er hensiktsmessig oppbygd og følger retningslinjer for oppgaveskriving. Den anvendte litteratur og andre kilder refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i litteraturlisten.
6.	Oppgavelikhet	Besvarelsen må ikke ha stor likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

Når vurderingen består/ikke består benyttes i tilbakemelding på enkeltoppgaver, skal faglærer gi studenten tilbakemelding på oppgaven basert på kriteriene i tabellen ovenfor.

Arbeidskrav og hvordan hvert emne vurderes er nærmere beskrevet under hvert emne i studieplanens kap.3, i KS-rutine 1.5.1.1 *Vurderingsarbeidet ved FI* og i KS-rutine 1.5.3.1

Eksamensavvikling/gjennomføring ved FI. Det er et eget avsnitt i sistnevnte rutine for gjennomføring av eksamen i landbruksfag.

4 Sluttdokumentasjon

4.1 Vitnemål

Etter fullført og bestått utdanning oppnås graden fagskolekandidat dyreaktivitør og det utstedes vitnemål. Vitnemålet beskriver fagretning og fordypning og omfatter de emnene og overordnede LUBer som inngår i utdanningen. Vitnemålet omfatter også de emner som inngår i utdanningen med emnets omfang i studiepoeng og de tilhørende karakterene som er oppnådd. Beskrivelse av hovedprosjektet vil også framgå. Med tanke på internasjonal bruk, skal vitnemålet også merkes med begrepet *Vocational Diploma* (VD).

4.2 Karakterutskrift

For studenter som kun gjennomfører deler av et fagskolestudium, utstedes det karakterutskrift når en eller flere emner etter avtale er fullført.

Etter fullført, men ikke bestått fagskoleutdanning utstedes det også karakterutskrift.

4.3 Tilknytningskrav for utstedelse av vitnemål

For at det skal kunne utstedes vitnemål for fullført utdanning, må hele studiet være fullført, praksisperiodene godkjent og eksamen være avlagt og bestått ved Fagskolen Innlandet i tråd med utdanningsplanen.

Studiets størrelse er 60 studiepoeng, og kravet er at minst 30 studiepoeng skal være avlagt ved en og samme fagskole for å få utstedt et gyldig vitnemål. Ved spesielle tilfeller kan en innpassing mellom fagskoler avtales særskilte for utstedelse av vitnemål mellom de berørte fagskolene.

4.4 Eksamensordning

Det gis én eksamenskarakter. Denne er basert på Emne 5, Hovedprosjekt med:

- Skriftlig innlevering av hovedprosjekt med påfølgende vurdering av faglærer og ekstern sensor
- Individuell og muntlig presentasjon av hovedprosjektet med påfølgende høring/eksaminasjon.

For å kunne gå opp til avsluttende individuell og muntlig høring/eksaminasjon, må alle emnene 1-4 være fullført og bestått, praksisperiodene være godkjent, og skriftlig innlevering av hovedprosjekt (emne 5) må være levert iht gitt frist.

Det vises til Fagskolen Innlandets KS-rutine 1.5.3.1 *Eksamensavvikling/gjennomføring ved FI* for utfyllende bestemmelser rundt organiseringen og avvikling av eksamen, samt vurdering for fastsettelse av endelig eksamenskarakter.

5 Emnebeskrivelser og tilhørende læringsutbytte

I alle emnene skal undervisningen legge ved på etiske vurdering, og det skal være en tverrfaglig og helhetlig tilnærming til fagtemaene.

5.1 Emne 1: Innføring i Dyreassisterte aktiviteter

Emne 1	Innføring i Dyreassisterte aktiviteter består av temaene: <ol style="list-style-type: none">1. Samspill mellom dyr og mennesker i dyreassisterte aktiviteter2. Samhandling mellom ulike miljøer og fagprofesjoner3. Praktiske eksempler på dyreassisterte aktiviteter
Tema 1 Samspill mellom dyr og mennesker i dyreassisterte aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">• Grunnlaget for mennesket/dyr – relasjonen• Samspill mellom dyr og mennesker• Definisjon av dyreassisterte aktiviteter
Tema 2 Samhandling mellom ulike miljøer og fagprofesjoner	<ul style="list-style-type: none">• Dyreassisterte aktiviteter, muligheter og begrensinger• Faktorer som påvirker utbyttet av dyreassisterte aktiviteter• Bevisstgjøring av valg og utforming av aktiviteter• Dagens krav til kvalitet og profesjonalitet
Tema 3 Praktiske eksempler på dyreassisterte aktiviteter	<ul style="list-style-type: none">• Eksempler på dyreassisterte aktiviteter• Hvordan vurdere kvalitet på en dyreassistert aktivitet• Hvilke faktorer er viktige i utforming av dyreassisterte aktiviteter
Litteratur	Berget, B. , Krøger, E. , Thorød, A.B. (red) (2018) <i>Antrozoologi. Samspill mellom dyr og mennesker</i> . Oslo: Gyldendal ISBN 9788215028538 Scholl, S. (Red.)(2017) Tiergestützte Intervention mit landwirtschaftlichen Nutztieren (s.21-40) Wien: Residenz Verlag Det blir gitt nærmere sidehenvisninger i litteraturen ved studiestart. Faglærer oppdaterer med nyere artikler og faktaark

Arbeidskrav i emne 1

Oppgave: Samhandling med dyr. Observer og beskriv en aktivitet på egen eller annen arbeidsplass.

Gjør en vurdering av hva som skjer i samspillet mellom dyr og mennesker i en dyreassistert aktivitet. Vurder hvordan samhandling med dyr kan brukes/brukes som et tiltak, og beskriv hvordan samarbeidet mellom dyr og mennesker i aktiviteten fungerer/burde fungert.

Individuell oppgave som besvares både skriftlig og muntlig på nett. Det legges opp til en diskusjon mellom studenter i grupper på nett der de presenterer den aktiviteten de har observert, og

diskuterer hvordan dyret fungerte som medhjelper i aktiviteten. Det leveres et refleksjonsnotat i tillegg til en presentasjon av aktiviteten på nett.

Omfang: Skriftlig innlevering ca. 2000 ord

Muntlig tilbakemelding på nett av lærer og medstudenter, og skriftlig vurdering av lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-6 med karakter bestått – ikke bestått.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 1200 ord

Vurdering: Godkjent ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Logg etter gjennomførte ekskursions/befaringer og bedriftsbesøk

Etter hvert besøk skal studentene levere inn en logg i Canvas.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 500 ord

Læringsutbyttebeskrivelse for emne 1:

Lærings-utbytte	Emne 1: Generell innføring
	Kandidaten
Kunnskaper	<ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om samspillet mellom dyr og mennesker i dyreassisterte aktiviteter• kan finne fram til relevante fagmiljøer, tilbydere og faglige nettverk som har kunnskap om bruk av dyr som medhjelpere og reflektere over gjennomføringen av tilbudet• kan reflektere over egen rolle i dyreassisterte aktiviteter
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none">• kan vurdere hva slags kundegruppe som er relevant for dyreassisterte aktiviteter• kan vurdere hva som er et godt samspill mellom mennesker og dyr i dyreassisterte aktiviteter• kan vurdere dyrets rolle i aktiviteten
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• har forståelse av sammensetningen av aktiviteten og hvilke faktorer som påvirker denne• har forståelse for samspillet mellom dyr og mennesker og hvilke faktorer som kan påvirke resultatet i en dyreassistert aktivitet

5.2 Emne 2: Mestring og livskvalitet i dyreassisterte aktiviteter

Emne 2	<ol style="list-style-type: none">1. Dyrs helsefremmende effekt2. Teorier for å beskrive samspillet mellom dyr og mennesker3. Natur og dyr som rekreasjon
---------------	---

	<p>4. Mestring og livskvalitet</p>
<p>Tema 1 Dyrs helsefremmende effekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helsefremmende effekt ved kontakt med dyr • Mestring og læring gjennom kontakt med dyr • Hva som kan gi mestringsopplevelser innenfor dyreassisterte aktiviteter
<p>Tema 2 Teorier for å beskrive samspillet mellom dyr og mennesker</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teorigrunnlaget for dyreassisterte intervensjoner • Teoretisk beskrivelse av samspill mellom dyr og mennesker • Hva som er relevant for dyreassisterte aktiviteter
<p>Tema 3 Natur og dyr som rekreasjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Menneskers nærhet til naturen • Rekreasjon i grønne områder • Natur som faktor i dyreassisterte aktiviteter
<p>Tema 4 Mestring og livskvalitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Empowerment • Mestring • Livskvalitet • Grunnleggende ferdigheter og læring • Kommunikasjon og samhandling
<p>Litteratur</p>	<p>Eide, H. og Eide, T. (2017) <i>Kommunikasjon og relasjoner</i></p> <p>Berget, B., Krøger, E., Thorød, A.B. (red) (2018) <i>Antrozologi. Samspill mellom dyr og mennesker</i>. Oslo: Gyldendal ISBN 9788215028538</p> <p>Scholl, S. (Red.) (2017) <i>Tiergestützte Intervention mit landwirtschaftlichen Nutztieren</i> (s.58-87, s.116-171) Wien: Residenz Verlag</p> <p>Matmerk; <i>Nasjonal veileder Inn på tunet</i> (KD, LMD, FMOA) : URL desember 2017: https://www.matmerk.no/cms/files/2445/nasjonal-veileder-inn-paa-tunet-gaarden-som-laeringsarena-lav.pdf</p> <p>Matmerk: <i>KSL-Standard nr 11 Inn på tunet</i>, URL desember 2017: https://www.matmerk.no/cms/files/4321/11_ipt_bm.pdf</p> <p>FHI: <i>Fakta om livskvalitet og trivsel i Norge</i>, https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel/livskvalitet-og-trivsel-i-norge/</p> <p>Meld.St.19 Folkehelsemeldingen Mestring og muligheter</p>

Håkonsen, Kjell M *Psykologi og psykiske lidelser*, kap 6. 10 og 11

Dragland, Å. (2018) *Slik påvirker naturen oss*. Oslo: Flux forlag ISBN 9788283840018 160 sider, kapittel 1 og 5.

Om grunnleggende ferdigheter: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/>

Arbeidskrav Emne 2

Oppgave 1: Dyreassisterte aktiviteter

Beskriv teorigrunnet for dyreassisterte aktiviteter og hvilke faktorer som har betydning i en slik aktivitet

Skriftlig individuell oppgave.

Skriftlig innlevering ca. 2500-3000 ord

Studenten får skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene 1 – 6, med bokstavkarakter A-F

Oppgave 2: Forståelse av mestring og livskvalitet – gjennomføres på nett i samhandling med andre studenter

Les om mestring og livskvalitet og definer dette. Reflekter over hvordan mestring og livskvalitet kan oppnås gjennom dyreassisterte aktiviteter.

Lag en presentasjon og undervis hverandre i maks 15 min. Gi tilbakemelding på hverandres undervisningsopplegg.

Studenten får muntlig tilbakemelding av lærere og medstudenter.

Vurderes etter kriteriene nr 1-6 med bestått/ikke bestått.

Oppgave 3: Beskrive og gjennomføre en dyreassistert aktivitet for en målgruppe.

Felles for emne 2 og 3

Tilpass en dyreassistert aktivitet til en deltakergruppe og lag spesifikke mål for aktiviteten. Velg et dyreslag og beskriv dyrets atferdsbehov og etiske hensyn du må ta i utføring av den dyreassisterte aktiviteten. Beskriv og gjennomfør den dyreassisterte aktiviteten. Ta også med miljøet og andre faktorer som kan ha betydning for deltakeren. Reflekter over erfaringer og forbedringspotensialet etter gjennomført aktivitet.

Skriftlig individuell oppgave og film/presentasjon av aktiviteten

Skriftlig innlevering, ca 1 500 ord, film/presentasjon 10-15 min

Studenten får muntlig og skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene 1 – 6, med bokstavkarakter A-F

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt refleksjonsnotat

Omfang: maks. 1200 ord

Vurdering: Godkjent ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på refleksjonsnotatet

Felles praksis utplassering for emne 2 og 3

Dette er en tverrfaglig utplasseringspraksis som inngår i emnene 2 og 3, og den skal være gjennomført før avslutning av de to emnene. Kravet om tverrfaglighet (emne 2 og 3) kan vurderes i enkelttilfelle når faglærere/teamleder anser dette som relevant for studentens samlede læringsutbytte. Utplasseringspraksis i bolk 1 er lærerstyrt, og den skal gjennomføres sammen med minimum en annen student. Praksissted skal godkjennes av faglærer/teamleder.

Beskriv formålet med tilbudets innhold i forhold til deltakers behov. Beskriv dagens situasjon, og reflekter hvordan tilbudet er i samsvar med formålet, sett i relasjon både til deltakers behov og dyras velferd. Vurder hvilke endringer som kan gjøres ut fra en tenkt situasjon. Reflekter over egne erfaringer.

Gruppeoppgave, med min 2 deltakere i gruppa.

Definere personlige mål/læringsutbyttebeskrivelser for praksis

Skriftlig, individuell praksisrapport og diskusjon i nettforum

Omfang: 40 timer for emne 2 og 3

Skriftlig rapport, ca 2500 ord

Studenten får muntlig og skriftlig tilbakemelding av lærer.

Praksisutplassering med arbeidskrav vurderes som bestått/ikke bestått

Læringsutbyttebeskrivelse for emne 2:

Lærings-utbytte	Emne 2: Kandidaten
Kunnskaper	<ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om dyreassisterte aktiviteter og hvordan dette kan gi mestringsopplevelser og god livskvalitet• har kunnskap om teorigrunnet for dyreassisterte intervensjoner og hvordan samspill med dyr kan være positivt for mennesker• har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og relasjonsbygging knyttet til arbeid i dyreassisterte aktiviteter• har kunnskap om sammensetting av dyreassisterte aktiviteter og hvordan ulike faktorer kan ha betydning for resultatet• har innsikt i naturelementene rundt dyreassisterte aktiviteter og betydningen av disse

	<ul style="list-style-type: none"> • har innsikt i kommunikasjon og læring for å fremme mestring og muligheter • forstår betydningen av positive mestringsopplevelser og betydningen av å bygge opp under denne for deltakernes positive utvikling
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • kan veilede deltaker i samspillet med dyr, slik at de får gode mestringsopplevelser • kan samhandle profesjonelt med deltaker og aktuelle samarbeidspartnere ved bruk av kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og –former. • kan anvende kunnskap om mestring og livskvalitet i planlegging av dyreassisterte aktiviteter
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • har fokus på det friske i mennesket, skaper trygge rammer og bruker aktiviteter som stimulerer til økt mestring hos den enkelte deltaker • Forstår helheten i dyreassisterte aktiviteter og hvilke faktorer som har betydning for opplevelsen av aktiviteten • kan utvikle ferdigheter i kommunikasjon og veiledning i samarbeid med fagpersoner og deltaker i tilbudet

5.3 Emne 3: Dyr som medhjelpere

Emne 3	Dyrevelferd og -trening består av temaene; <ol style="list-style-type: none"> 1. Dyras adferd (etologi) 2. Dyrevelferd 3. Regelverk og offentlige standarder for dyrehold 4. Egnethet for dyr i dyreassisterte aktiviteter 5. Læringsteori
Tema 1 Dyras adferd	<ul style="list-style-type: none"> • Naturlig adferd hos ulike husdyr • Språk og signaler hos dyr • Forventet reaksjonsmønster hos ulike husdyr • Sosialisering – utvikling av adferd • Kunnskap om biologisk utvikling og levesett hos husdyr (zoologi)
Tema 2 Dyrevelferd	<ul style="list-style-type: none"> • Sammenheng mellom dyrets naturlige levesett og miljøet det lever i • Positive og negative velferdsindikatorer hos dyr • Individuelle tilpasninger for aktivitet, læring og stressmestring
Tema 3 Regelverk og offentlig standarder	<ul style="list-style-type: none"> • Aktuelle retningslinjer og regelverk for krav til dyrehold, inkl KSL-standarder
Tema 4 Egnethet for dyr i DAA	<ul style="list-style-type: none"> • De ulike husdyrslag egnethet i samspill med mennesker • Vurdering og kvalitetssikring av husdyrets egnethet for dyreassisterte aktiviteter • Vurdering av husdyrets egnethet i forhold til deltakers behov og forutsetninger
Tema 5 Læringsteori	<ul style="list-style-type: none"> • Respekt for dyret som individ • Ikke verbal kommunikasjon • Motivasjon, mestring og tillit • Positiv og negativ forsterking og straff • Betinget læring (klassisk og operant)
Litteratur	<p>Berget, B., Krøger, E., Thorød, A.B. (red) (2018) <i>Antrozologi. Samspill mellom dyr og mennesker</i>. Oslo: Gyldendal ISBN 9788215028538</p> <p>Pryor, K. (1999) <i>Ikke skyt hunden! En innføring i praktisk læringspsykologi</i>. Canis Forlag (2002) ISBN 82-92189-08-4</p> <p>Scholl, S. (Red.) (2017) <i>Tiergestützte Intervention mit landwirtschaftlichen Nutztieren</i> (s.58-87, s.116-171) Wien: Residenz Verlag</p> <p>Jensen, Per (1993) <i>Dyras adferd. Om husdyra våre og deres ville forfedre</i>. Landbruksforlaget ISBN 8252915884 ISBN 8213018532</p> <p>Dyrevernloven (§§3,6,27 levemiljø:§§22,23 trening:§26). Lovdata Aktuelle nettsider:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/ <p>Det blir gitt nærmere sidehenvisninger i litteraturen ved studiestart. Faglærer oppdaterer med nyere artikler og faktaark</p>
--	--

Arbeidskrav Emne 3

Oppgave 1: Dyret som medhjelper

Finn informasjon om og beskriv et valgt dyreslags naturlige adferd, typiske velferdsbehov og egnethet som medhjelper i dyreassisterte aktiviteter i en tenkt situasjon.

Skriftlig oppgave som besvares individuelt, maks 2 500 ord

Studenten får skriftlig vurdering av lærer.

Vurdering: Vurderes etter kriteriene nr. 1-6 med karakter A-F.

Oppgave 2: Se emne 2 (tverrfaglig oppgave, nr 3)

Felles praksisutplassering for emne 2 og 3; Se emne 2 (felles utplassering)

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 1200

Godkjent ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Læringsutbyttebeskrivelse for emne 3:

Lærings- utbytte	Emne 3: Kandidaten
Kunnskap	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om dyrevelferd og ulike husdyrs naturlige adferd, reaksjonsmønstre og sosialisering. Studenten skal ha forståelse for dyras ulikheter på individnivå • har kunnskap om ulike husdyrs naturlige egenskaper som gjør dyret egnet til bruk som miljøskaper og i ulike aktiviteter med mennesker • utvikle personlig forståelse for dyra som medhjelpere

	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om gjeldende regelverk og retningslinjer for dyrehold, aktuelle KSL-standarder og forskrifter for etisk dyrehold • har kjennskap til læringsteorier og læringsmetoder for håndtering av dyr • har kunnskap om hvilke type aktiviteter som egner seg for både dyret og mennesket
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • kan lese og tolke ulike dyreslags språk og signaler og iverksette nødvendige tiltak for å ivareta dyrevelferd og sikkerhet • kan introdusere mennesket for dyret på en slik måte at samhandlingen er forutsigbar og kontrollert • kan gjøre individuelle vurderinger og tilpasse aktiviteter som ivaretar dyrets velferd, og som er i tråd med regelverk -og etiske retningslinjer for dyrehold • kan utføre risikoanalyse og gjennomføre nødvendig kvalitetssikring av aktiviteter for helse, miljø- og sikkerhet hvor både dyr og menneskers behov blir ivaretatt
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • kan utveksle erfaringer og synspunkter om helse- og lærefremmende tiltak som ivaretar både dyras og deltakernes behov. • kan samarbeide med og kjenne til offentlig og privat rådgivningstjeneste, som veterinærtjenesten, kommunale etater, mattilsynet og andre aktuelle fagmiljø • har forståelse for det enkelte dyrs behov og dets begrensning i samspill med mennesker slik at både dyret og mennesket opplever mestring • har utviklet en etiske grunnholdning til dyrehold og håndtering av dyr

5.4 Emne 4: Arena og ledelse av tilbudet

Emne 4	Arenaen for tilbudet består av temaene; <ol style="list-style-type: none">1. Krav til fasiliteter og etiske hensyn2. Bedriftsutvikling og markedsføring3. Utvikling av tilbud og samarbeid
Tema 1 Krav til fasiliteter og etiske hensyn	<ul style="list-style-type: none">• Ansvar, opplæring og rolleavklaring• Personvern og taushetsplikt• Beredskapsplan, risikoanalyse og avviksrapportering• Krav for universell utforming og ergonomi• Etiske vurderinger
Tema 2 Bedriftsutvikling og markedsføring	<ul style="list-style-type: none">• Markedsforståelse og merkevarebygging.• Markedsføring av dyreassisterte aktiviteter• Økonomistyring, inkl enkel sårbarhets- og risikoanalyse, nøkkeltall i regnskapet• Ledelse og motivasjon, inkl forretningside
Tema 3 Utvikling av tilbud og samarbeid	<ul style="list-style-type: none">• Egen personlighetsutvikling, kommunikasjon og planlegging av DAA-virksomhet• Tverrfaglig samarbeid• Planlegging og rapportering• Viktige økonomiske faktorer
Litteratur	<p>Berget, B., Krøger, E., Thorød, A.B. (red) (2018) <i>Antrozoologi. Samspill mellom dyr og mennesker</i>. Oslo: Gyldendal ISBN 9788215028538</p> <p>Scholl, S. (Red.)(2017) <i>Tiergestützte Intervention mit landwirtschaftlichen Nutztieren</i> (s.58-87). Wien: Residenz Verlag</p> <p>Vaardal-Lunde, E. og Barkved, O. (2011) <i>Eablering av egen bedrift</i>. Tananger: Vardal-Lunde AS ISBN 978-82-998724-0-9</p> <p>KSL – standarden 1, 2, 11 og 12: URL Februar 2018: https://www.matmerk.no/no/ksl/ksl-standarder/ksl-standarder-bokmaal</p> <p>Innovasjon Norge: Håndbok i omdømme og merkevarebygging Aktuelle nettsider:</p> <ul style="list-style-type: none">• www.lovdatabok.no• www.regelhjelp.no• www.matmerk.no• www.altinn.no

Arbeidskrav i Emne 4

Oppgave 1: Arenaens egnethet for dyr og deltakere

- Start individuelt med å beskrive aktiviteter og organisering av tilbudet, relevant lovverk og hvordan deltakerne blir introdusert for dyrene.
- Gruppa bruker dette grunnlaget for å vurdere og beskrive mulige forbedringer/kritiske faktorer ved arenaen for å sikre god måloppnåelse
- Gruppa presenterer sitt forslag for medstudentene, som gir en muntlig tilbakemelding

Gruppeoppgave, med en individuell start.

Omfang: Skriftlig gruppeoppgave, 2 000 ord

Studenten får muntlig tilbakemelding av lærer og medstudenter, og muntlig og skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurdering: Vurderes etter kriteriene nr. 1-6 med karakter A-F.

Oppgave 2: Bedriftsutvikling – gjennomføres på nett i grupper

Ta utgangspunkt i et tenkt case for utvikling/videreutvikling av et aktivitetstilbud, gjerne ditt eget. Fyll ut Innovasjon Norge sin forretningsmodell. Gjør en enkel SWOT-analyse. Oppgaven skal først leveres til medstudenter i grupper. Det opprettes studentpar som kommenterer på hverandres ide. Oppgaven redigeres etter tilbakemeldinger. Oppgaven levers faglærer med kommentarer til tilbakemeldinger fra medstudent.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt med tilbakemelding fra medstudent.

Omfang: Skriftlig oppgave, ca 1800 ord,

Studenten får skriftlig vurdering av lærer.

Vurdering: Vurderes etter kriteriene nr. 1-6 med karakter A-F.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks 1200 ord

Vurdering: Godkjent ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Logg etter gjennomførte ekskursjoner/befaringer og bedriftsbesøk

Etter hvert besøk skal studentene levere inn en logg i Canvas.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 500 ord

Læringsutbyttebeskrivelse for emne 4:

Lærings- utbytte	Emne 4: Kandidaten
Kunnskap	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aktuelt regelverk for utforming av arenaer som nyttes i tilbudet, som HMS, aktuelle KSL-standarder, arbeidsmiljøloven og regler knyttet til økonomisk virksomhet • har kunnskap om hvordan en forretningside utvikles • ha kunnskap om effektive markedsføringskanaler • har kunnskap om aktuelle lover og regler som gjelder for å tilby tjenester innenfor dyreassisterte aktiviteter • har kunnskap om relevante nettverk og kompetansemiljøer, og kan nyttiggjøre seg disse • har kunnskap om aktuelt regelverk (lover, forskrifter) som regulerer forholdet til deltaker, oppdragsgiver og ansvarlig myndighet
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • kan utføre en enkel kartlegging av området/aktuelt areal for å vurdere hvilke faktorer som fremmer eller hemmer tilbudet og samspillet mellom dyr og mennesker • kan kartlegge ressurspersoner, –miljøer og øvrig nettverk rundt den enkelte deltaker og /deltakergruppe og samarbeid med disse • kan gjennomføre enkel risiko- og sårbarhetsanalyse, og vurdere mulige tiltak • kan vurdere nøkkeltall for lønnsomhet, finansiell stiling og likviditet • kan gjennomføre en enkel markedsundersøkelse og enkel markedsføring/kontakt med relevante kjøpergrupper • kan vurdere etiske hensyn knyttet til virksomheten
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • kan utveksle erfaringer og synspunkter om utvikling av gode arenaer for dyreassisterte aktiviteter • kan imøtekomme samfunnsoppdraget i samhandling med ulike fagprofesjoner i utførelse av dyreassisterte aktiviteter • har forståelse for egen profesjon innen dyreassisterte aktiviteter • kan bygge relasjoner og gode nettverk med yrkeskollegaer, kunder og kundegrupper • kan utvikle gode arbeidsmetoder og arbeidsrutiner for virksomheten • kan samarbeide og bygge relasjoner til kollegaer på tvers av fagfelt • har oppnådd etisk bevissthet rundt utførelse av dyreassisterte aktiviteter

5.5 Emne 5: Tverrfaglig hovedprosjekt

Emne 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppgaveskriving og litteratursøk 2. Prosjektoppgave
---------------	---

	3. Praksis
Tema 1 Oppgaveskriving og litteratursøk	Innføring i oppgaveskriving og kildebruk samt innhenting av litteratur og bruk av kilder
Tema 2 Prosjektoppgave	<p>Oppgaven skal inneholde vurdering, drøfting og refleksjon og være knyttet til to eller flere emner i undervisningen.</p> <p>Prosjektoppgaven har følgende innhold; Emnet skal være selvvalgt og studenten skal bli bevisst egen kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, og knytte både teori og praktisk erfaring sammen. Videre skal prosjektoppgaven være en konkret case, være praksisrettet og knyttes til to eller flere av de øvrige emner i utdanningen. Studentene skal gjennom oppgaven vise refleksjon over både teori og praksis. Prosjektoppgaven skal være individuell uavhengig av om prosjektet er gjort i samarbeid med medstudent.</p>
Tema 3 Praksis	Praksisbolk på til sammen 80 timer på egen eller annen arbeidsplass (se egen avtale og retningslinjer)
Vurderingsform	<p>Hovedprosjekt: Det skal gjennomføres mappevurdering, der arbeidsmappa skal inneholde dokumentasjon på alle obligatoriske aktiviteter. Underveisvurdering gjennomføres som en muntlig tilbakemelding på valg av tema/problemstilling og på 1.utkast til skriftlig prosjektoppgave. Skriftlig prosjektoppgave leveres innen gitt frist. På bakgrunn av bestått skriftlig prosjektoppgave gjennomføres en individuell muntlig eksamen. Det gis en samlet vurdering av den skriftlige hovedoppgaven og muntlig eksamen med gradert karakter. Beskrivelse og vurdering av prosjektoppgaven føres på vitnemålet. Det vises til KS-rutine 1.5.3.1 Eksamensavvikling/gjennomføring ved FI , Rutine for Hovedprosjekt landbruksfag og studieplanens kap 4 Sluttdokumentasjon. Både den muntlige og skriftlige delen av eksamen vurderes av intern og ekstern sensor.</p> <p>Obligatorisk praksis i emnet med tilhørende arbeidskrav skal være gjennomført og godkjent før studenten kan gjennomføre muntlig eksamen.</p>
Litteratur	Dalland, O. (2014): Metoder og oppgaveskriving. Gyldendal Norske Forlag AS. ISBN 9788205423985

Arbeidskrav til emne 5

Oppgave 1: Kildetest

Studentene skal etter undervisning om oppgaveskriving og litteratursøk gjøre en øvelse på nett for å finne relevant litteratur til sin oppgave. Dette vurderes som bestått/ikke bestått av faglærer.

Prosjektoppgave

Studentene blir tildelt en veileder som er en av faglærerne de kjenner fra før. Studenten skal selv innhente litteratur som er relevant for valgt problemstilling. Studenten skal levere problemstilling til faglærer som blir godkjent før studenten fortsetter på arbeidet med oppgaven. Innsending av utkast og dialog med veileder på nett foregår ukentlig eller ved behov.

Praksis

Dette er praksisperioden i studiet på til sammen 80 timer. Den skal gjennomføres på egen eller andres arbeidsplass og gi erfaring med utførelse av dyreassisterte aktiviteter. Se eget avsnitt om praksis og praksisavtale. Arbeidskrav i praksis:

Arbeidskrav 1: Beskrivelse av egen plan, inkludert læringsutbytte, for praksisperioden

Rammer: Skriftlig, individuell beskrivelse av eget ståsted, praksiserfaring og eget læringsutbytte for praksisperioden.

Omfang: Maks 1000 ord

Arbeidskrav 2: Beskrivelse av aktuell situasjon fra praksisperioden (case)

Rammer: Skriftlig, individuell beskrivelse av aktuelt case i praksisperioden

Omfang: ca 1500 ord

Arbeidskrav 3: Logg for egenrefleksjon

I løpet av praksisperioden fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer knyttet opp mot ønsket læringsutbytte. Hensikten med loggen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse.

Rammer: Skriftlige, individuell logg som leveres i Canvas

Omfang: 1200 ord

Vurdering: Loggen leses av faglærer som gir studenten tilbakemelding.

Læringsutbyttebeskrivelse for emne 5:

Lærings-utbytte	Emne 5:
	Kandidaten

Kunnskaper	<ul style="list-style-type: none"> • kan tilegne seg kunnskaper gjennom fordypning innenfor et valgt tema ved å innhente, vurdere og bearbeide teori og drøfte sammenheng mellom teori og praksis • har innsikt i kunnskapsbasert praksis ved bruk av dyr som medhjelpere • kan oppdatere sin kunnskap om faglige problemstillinger knyttet til arbeid med samspill mellom dyr og mennesker
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en valgt problemstilling knyttet til arbeid med deltakere i dyreassisterte aktiviteter • kan anvende kunnskap til å belyse, vurdere og reflektere over en valgt problemstilling knyttet til arbeid der samspill med dyr inngår som en målrettet aktivitet • kan, innenfor eget ansvarsområde, planlegge, iverksette og evaluere tiltak og aktiviteter både for deltaker og dyr
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen samspill mellom dyr og mennesker • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at etiske prinsipper begrunnes og drøftes i oppgaven

6 Vedlegg

6.1 Retningslinjer for praksis

Det er utarbeidet egne retningslinjer for praksis innen Dyreassisterte aktiviteter.

VEDLEGG 6.1

**RETNINGSLINJER FOR PRAKSIS
GJENNOMFØRT PÅ EGEN ARBEIDSPASS
ELLER VED UTVALGT PRAKSISSTED**

PRAKSIS GJENNOMFØRT PÅ EGEN ARBEIDSPASS

Praksis gjennomført som prosjekt på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har egen gård/eksisterende arbeidsplass med dyreassisterte aktiviteter. Det skal utarbeides en egen plan for praksisperioden med læringsutbytte for praksisen. Studenten skal i samråd med faglærer ved Fagskolen Innlandet og praksismentor utføre et case som beskrives og evalueres. Dette skal være en dyreassistert aktivitet som er tillært gjennom studiet og diskuteres i hovedprosjektoppgaven.

Ved praksis på egen gård/arbeidsplass tildeles studenten en praksismentor av de gårdene som er praksissteder for studiet. Dette er en godkjent Inn på tunet - gård der aktøren har minimum tre års erfaring med dyreassisterte aktiviteter og kan dokumentere etterutdanning (f.eks ved EVU, NMBU) innen dyreassisterte aktiviteter.

Fagskolen Innlandet tilbyr praksisveilederkurs med informasjon og veiledning knyttet til planlegging og gjennomføring av praksisperioden. Den gjøres tilgjengelig for alle veiledere ved at den streames/filmes. Dette skjer i forkant av praksisperioden.

PRAKSIS GJENNOMFØRT PÅ UTVALGT PRAKSISSTED

Praksisutplasseringen skal gjennomføres på en arbeidsplass innenfor fagfeltet knyttet til fordypningen i utdanningen. Med utgangspunkt i studentens erfaringer og interesser vil skolen prøve å etterkomme studentens ønsker om praksissted. Fagskolen Innlandet inngår avtale med praksisstedet.

Praksisstedet skal være en godkjent Inn på tunet gård der aktøren har minimum tre års erfaring med dyreassisterte aktiviteter og kan dokumentere etterutdanning (f.eks ved EVU, NMBU) innen dyreassisterte aktiviteter.

Fagskolen Innlandet tilbyr praksisveilederkurs med informasjon og veiledning knyttet til planlegging og gjennomføring av praksisperioden. Dette skjer i forkant av praksisperioden.

Læringsutbytte for praksis gjennomført som praksisutplassering

Studentene må, i samarbeid med faglærer og praksisveileder, tilpasse læringsutbyttebeskrivelsene til praksisstedets egenart og eget læringsbehov.

FORBEREDELSE OG PLANLEGGING

Organisering

Det er viktig at praksisen er godt forankret på egen arbeidsplass. Det forutsetter grundig forberedelse. Faglig veileder ved Fagskolen Innlandet og utvalgt praksismentor skal derfor være med i planlegging, gjennomføring og evaluering av praksisen.

Ved praksis på praksissted skal studenten følge de aktivitetene som skjer på praksisstedet og delta i dyreassisterte aktiviteter. Dette danner grunnlag for valgt case og prosjektrapport.

Problemformulering og mål

Før det konkrete arbeidet starter, skal det utarbeides en plan for gjennomføring med tilhørende læringsutbytte. Dette skjer i et samarbeid mellom studenten, faglærer og mentor. Avgrensningene bør være så presise at det gir tydelige rammer for praksisen.

GJENNOMFØRING

Tidsrammer

Praksisperioden er på 80 timer. Dette innbefatter planlegging og utprøving av et valgt case (en dyreassistert aktivitet).

Tema

Tema og problemstilling for prosjektet skal bestemmes i fellesskap mellom faglærer og mentor/praksisveileder. Tema skal ha sammenheng med valgt hovedprosjekt der studenten fordypet seg i teorien som ligger bak utprøving i praksis. Ved praksis på praksissted skal tema ha sammenheng med aktivitetene på praksisstedet.

Tema for prosjektet må forholde seg til læringsutbytte som studenten utarbeider for sin praksis og tema for hovedprosjektet.

Midtvurdering og sluttvurdering

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksisen. Underveisvurdering skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte og veiledningens innhold.

Studenten får sluttvurdering på utviklingsprosjektet etter kriteriene 1 – 6 i pkt. 3.1.1 i studieplanen. Sluttvurdering på utviklingsarbeidet er bestått/ikke bestått.

Faglærer fra skolen veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av praksisen. Læreren gjennomfører 2x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden. Faglærer har ansvar for:

- godkjenning av tema og problemstilling
- utforming av praksisrapport
- prosjektarbeidet som prosess
- veiledning av det oppgavetekniske, den skriftlige praksisrapporten

Praksismentor har det faglige ansvaret for veiledning av case. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 1 time pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av praksisen.

Tema for veiledning på arbeidsplassen er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering og dokumentasjon
- ressursutnyttelse

ARBEIDSKRAV

Framdriftsplan

PROSJEKTPLAN, STUDENT:.....

GJØREMÅL
Tema (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart)
Problemstilling (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart)
Læringsutbyttebeskrivelse <ul style="list-style-type: none">• Kunnskaper• Ferdigheter• Generell kompetanse (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart)
Tidsplan: <ul style="list-style-type: none">• Forberedelse<ul style="list-style-type: none">○ Tema, problemstilling og læringsutbyttebeskrivelser, mål○ Litteratur- og informasjonssøkning○ Tidsplan for prosjektet• Gjennomføring<ul style="list-style-type: none">○ Praktisk utprøving på bakgrunn av hovedmål• Etterarbeid• Oppsummering og konklusjon på bakgrunn av målsetting(er)
Dato for samtale om tema, problemstilling og læringsutbyttebeskrivelser, mål
Dato for midtvurdering
Dato for sluttvurdering
Dato for innlevering av prosjektrapport inkl. refleksjonsnotat

Prosjektrapport for praksis

Studentene utarbeider en praksisrapport som dokumenterer praksisen:

Innledning

- Beskrivelse av tema, problemstilling og mål, læringsutbyttebeskrivelser for praksis
- Avgrensninger/begrunnelser
- Begrepsavklaring
- Metodedel (her skal den praktiske gjennomføringen av prosjektet beskrives)

Studentens egen vurdering av prosjektet

- oppsummere det faglige resultatet
- gi en vurdering av det faglige arbeid og læringsprosessen, egenvurdering
- hvilke læringsutbytte er oppnådd jfr emnene i studieplanen og læringsutbyttebeskrivelser for praksisperioden?

Litteratur/kildebeskrivelse

Prosjektdagbok/logg med refleksjon

I løpet av praksisperioden fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Loggen skal beskrive framdrift i prosjektet. Beskrivelsene hentes fra samhandlingssituasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer.

Eksempel på loggskrivning:

Beskriv kort en hendelse eller hendelsessekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål:

- hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner)
- hva gikk umiddelbart forut for min reaksjon / hva var situasjonen?
- hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret?
- hvilke handlingsalternativer forelå?
- hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg?
- hva lærte jeg av situasjonen?
- hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette i egen yrkesutøvelse?

6.2 Praksisavtale

Det er utarbeidet egen mal for praksisavtale for Dyreassisterte aktiviteter.

VEDLEGG 6.2

PRAKSISAVTALE

Avtale om praksisplass for (student),..... ,
(Gård/Institusjon)og Fagskolen Innlandet, studiested
Hvam inngår med dette avtale om praksisplass for student som tar utdanning innen «Dyreassisterte
aktiviteter – samspill med dyr for å fremme helse og mestring».

Praksisplassen og gjennomføringen må alltid godkjennes av skolen. Det kan velges mellom to ulike
former for praksis:

1. <i>Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen</i> arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt
daglige arbeid innen fagfeltet. Studentene må i praksisperioden gjøre et
endringsarbeid/utviklingsarbeid innen fagfeltet dyreassisterte aktiviteter på egen arbeidsplass.
2. <i>Praksisutplassering</i> på arbeidsplass som tilbyr dyreassisterte aktiviteter. Praksisplass kan være på
gård eller i institusjoner egnet for studenter, og som er egnet for opplæring av studenter.

Omfang – praksis er en obligatorisk del av utdanningen og skal ha et omfang på minimum 80 timer
med aktiv og obligatorisk tilstedeværelse. I tillegg kommer refleksjon og rapportskrivning. For at
praksisperioden skal vurderes til bestått må studenten ha vært til stede minimum 90% av den planlagte
praksistiden, samt levert inn obligatorisk rapport og prosjektdagbok/logg. Fravær utover 10 % må tas
igjen etter avtale mellom student, praksissted og Fagskolen Innlandet, studiested Hvam.

Veiledning – veiledning er en forutsetning for å nå læringsutbytte i praksis. Formalisert veiledning og
selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i
arbeidet.

Faglærer vil gi veiledning på inntil 2x2 timer. Dette er veiledning ved oppstart/målsamtale og
midtvurdering. Ved behov kan antallet veiledningstimer økes. Strukturert veiledning fra *praksismentor*
på arbeidsplassen bør tilsvare 1 time pr uke, i tillegg til veiledning ved behov/ «her og nå-veiledning».
Mentor på praksisplassen må ha utdanning og praksis innen relevant fagprofesjon.

Praksissted og praksismentor godkjennes av fagansvarlig for studiet. Det er en forutsetning at gården
er IPT godkjent og praksismentor har tilstrekkelig erfaring med dyreassisterte aktiviteter. Ved praksis
på egen gård vil det tildeles egen praksismentor.

Læringsutbytte - Læringsutbyttene i praksis må gjenspeile innholdet i teoriemnene. Studenten må, i
samarbeid med faglærer og praksisveileder, tilpasse disse læringsutbyttebeskrivelsene til
praksisstedets egenart og eget læringsbehov. Studenten skal utarbeide eget læringsutbytte innenfor
disse rammer.

Kunnskap	Kandidaten; <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aktivitetene på gården og hvordan samspill med dyr benyttes for å gi mestringsopplevelser og økt livskvalitet • har kunnskap om organiseringen av tilbudet, og kjennskap til ansvar og oppgaver for de ulike aktører og samarbeidspartnere i tilbudet
Ferdigheter	Kandidaten; <ul style="list-style-type: none"> • kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger • kan anvende kunnskap om dyreassisterte aktiviteter til å veilede deltakere i mestring med bruk av dyr som medhjelpere • kan anvende kunnskap om kommunikasjon og veiledning til å kommunisere godt med deltakerne av tilbudet og kollegaer på arbeidsplassen
Generell kompetanse	Kandidaten; <ul style="list-style-type: none"> • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar deltakerne, dyras behov og faglig forsvarlighet i praksis • kan bygge relasjoner med kollegaer og på tvers av fagprofesjoner • kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder på praksisstedet gjennom kunnskapsdeling og etisk refleksjon

Forventinger i forhold til praksis:

Forventinger til studenten:

- å planlegge og gjennomføre praksisprogrammet
- å utarbeide eget læringsutbytte og egen plan for praksisen ut fra mulighetene på praksisstedet og overordnet læringsutbytte
- å ta initiativ til å søke råd og veiledning ved behov
- å kunne motta veiledning, være aktiv og vurdere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden
- å levere arbeidskrav i Canvas innen fastsatt frist

Forventinger til praksismentor:

- ta imot studenten på en god måte og legge til rette for praksis
- samarbeide om å utvikle studentens eget læringsutbytte for praksisen
- delta i godkjenning av studentens arbeidsplan
- veilede studenten
- i samarbeid med skolen, vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått
- underskrive vurderingsdokument i praksis
- delta i skolen informasjonsopplegg/veilederkurs for praksis

Forventinger til lærer:

- veilede studenten i konkretisering av læringsutbytte
- gjøre seg kjent med studentens læringsutbytte og arbeidsplan
- samarbeide med student og praksismentor om å legge til rette for veiledning og underveisvurdering etter avtale
- gi studenten tilbakemelding på oppgaver/arbeidskrav
- legge til rette for at praksis blir vurdert til bestått/ikke bestått

Krav ved gjennomføring av praksis på egen arbeidsplass/gård:

- Skolen sørger for at studenten har ekstern veileder/mentor som har erfaring med dyreassisterte aktiviteter og er godkjent IPT-gård og kan dokumentere erfaring/etterutdanning (f.eks ved EVU) innen dyreassisterte aktiviteter.

Arbeidskrav til student:

Oppgave 1: Kildetest

Studentene skal etter undervisning om oppgaveskriving og litteratursøk gjøre en øvelse på nett for å finne relevant litteratur til sin oppgave. Dette vurderes som bestått/ikke bestått av faglærer.

Prosjektoppgave

Studentene blir tildelt en veileder som er en av faglærerne de kjenner fra før. Studenten skal selv innhente litteratur som er relevant for valgt problemstilling. Studenten skal levere problemstilling til faglærer som blir godkjent før studenten fortsetter på arbeidet med oppgaven. Innsending av utkast og dialog med veileder på nett foregår ukentlig eller ved behov.

Praksis

Dette er praksisperioden i studiet på til sammen 80 timer. Den skal gjennomføres på egen eller andres arbeidsplass og gi erfaring med utførelse av dyreassisterte aktiviteter. Arbeidskrav i praksis:

Arbeidskrav 1: Beskrivelse av egen plan, inkludert læringsutbytte, for praksisperioden

Rammer: Skriftlig, individuell beskrivelse av eget ståsted, praksiserfaring og eget læringsutbytte for praksisperioden.

Omfang: Maks 1000 ord

Arbeidskrav 2: Beskrivelse av aktuell situasjon fra praksisperioden (case)

Rammer: Skriftlig, individuell beskrivelse av aktuelt case i praksisperioden

Omfang: ca 1500 ord

Arbeidskrav 3: Logg for egenrefleksjon

I løpet av praksisperioden fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer knyttet opp mot ønsket læringsutbytte. Hensikten med loggen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse.

Rammer: Skriftlige, individuell logg som leveres i Canvas

Omfang: 1200 ord

Vurdering: Loggen leses av faglærer som gir studenten tilbakemelding.

Vurderingsformer:

Skriftlige arbeidskrav vurderes med godkjent/ikke godkjent (se punktet over)

Praksisperioden vurderes med bestått/ikke bestått.

Vurderingskriterier for bestått/ikke bestått praksis er:

- Ikke oppfylt nærværplikten for praksisstudiene
- Ikke viser tilstrekkelig personlig og/eller faglig kompetanse
- Ikke oppnår godkjent resultat i forhold til læringsutbytte for praksisperioden
- Ikke retter seg etter vanlige normer, regler og lover i arbeidslivet eller eventuelt

- personalreglement ved praksisstedet
- Ikke overholder yrkesetiske retningslinjer og/eller taushetsløfte
- Ikke overholder obligatoriske forpliktelser og avtaler, herunder obligatoriske oppgaver/arbeidskrav og gitte tidsfrister
- Ikke viser respekt for deltakerne, dyrene, pårørende eller medarbeidere på praksisstedet
- h. overvurderer sin kompetanse og setter dyr eller deltakers liv og helse i fare

Dersom det i midtvurdering reises tvil om en student vil oppnå bestått praksis, skal ekstern veileder umiddelbart orientere fagskolens faglærer som da innkaller studenten til en samtale hvor det påpekes hvilke krav som må oppfylles for å kunne oppnå vurderingen Bestått. I samtalen deltar studenten, praksisveileder og faglærer. Det skrives referat som møtedeltagerne underskriver.

Uavhengig av midtvurderingen er siste frist for å gi studenten skriftlig melding om fare for ikke å bestå praksis i rimelig tid før avsluttet praksis. Dersom det oppstår særskilte forhold kan denne fristen fravikes. Det er i tilfeller hvor studenten viser atferd som åpenbart ikke gir grunnlag for å bestå praksis.

Fagskolen Innlandet tilbyr praksisveilederkurs med informasjon og veiledning knyttet til planlegging og gjennomføring av praksisperioden. Dette skjer i forkant av praksisperioden. Vi anser det som viktig å plassere utdanningen på riktig nivå i NKR, samt informere om skoleslagets forskrifter og lovverk. Formålet er å snakke om praksisgjennomføring, både prosjekt på egen arbeidsplass og praksisplass utenfor eget arbeidssted. Tema som tas opp er bl.a.

- Forventninger til studentrollen, oppgaver og ansvar
- Praksismentors forventninger og lærerens rolle i praksisperioden
- Praksisfeltets forventninger til lærere på skolen
- Fagskolens forventninger til praksismentor

Avtalen er inngått den: _____

Navn på student Navn på praksissted

v/.....

Fagskolen Innlandet, studiested Hvam

v/faglig ansvarlig

6.3 Logg

Det skal føres logg på alle obligatoriske ekskursjoner/utferder. Det er utarbeidet egen mal for føring av logg.

6.4 Refleksjonsnotat

Notatet er skriftlig og individuelt, levere inn på slutten av hvert emne og er på maksimum 2 sider. Det er utarbeidet egen mal for refleksjonsnotat.

6.5 Teoretiske studier og erfaring i gjensidig utvikling

Studier av teori har til hensikt å gi studenten den teoretiske kunnskapen som er nødvendig for at han/hun skal bli funksjonsdyktig innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Læringsutbyttet blir dokumentert gjennom arbeid med arbeidskrav, og avsluttende eksamen med muntlig redegjørelse, samt gjennom praktiske arbeidsoppgaver. Valgt litteratur står oppført under hvert emne. Annen litteratur som omhandler temaet er også aktuell, studenten kan nytte slik litteratur, det skal refereres til denne der hvor dette er nyttet.

I studiet legges det vekt på forholdet mellom teoretiske studier og praksis for å synliggjøre det gjensidige avhengighetsforholdet mellom disse kunnskapstypene. Dette synliggjøres gjennom arbeidsformene som benyttes i læringsarbeidet.

6.6 Konkretisering av læringsutbytte

Studenten skal aktivt delta i konkretisering av læringsutbyttet. Det er beskrevet overordnet læringsutbytte for hvert enkelt emne. Oppnåelse av konkretisert læringsutbytte skal som helhet føre til oppnåelse av det overordnede læringsutbyttet for emnet. Det er videre utarbeidet forslag til læringsutbytte i de enkelte emnene som nyttes for student og lærer i felleskap som hjelp for den enkelte students personlige mål for læringsutbytte.

6.7 Problembasert læring (PBL)

Som et viktig pedagogisk prinsipp ligger en problembasert læringsform som innebærer at tilegnelse av kunnskap tar utgangspunkt i egne erfaringer fra arbeidslivet og andre arenaer (casebasert). Det er også oppgaver som utformes slik at de går på tvers av emner, slik at studentene får en overordnet og helhetlig tilnærming til problemstillingen.

Et fundament for læring er at den er mest effektiv når studenten er aktivt involvert og at læringen foregår i en kontekst der individuelle læringsmål er styrende for læringsarbeidet.

På den måten søkes det å gjøre læringen til noe meningsfullt for den enkelte student, noe som kan nyttiggjøres i den praktiske hverdagen.

PBL kjennetegnes ved bruk av oppgaver som utfordrer studenten til å stille spørsmål ved eget kunnskapsgrunnlag og motivere dem til å innhente nødvendig kunnskap de selv mangler. Denne læringsformen har vist seg å være godt egnet for voksne med yrkes- og livserfaring, som derfor har nødvendig forståelse for å sette teori i perspektiv mot praksis.

6.8 Ansvar for egen læring (AFL)

Ansvar for egen læring stiller krav til studenten om bevissthet i forhold til læreprosesser og egne læringsbehov. Det er ikke synonymt med selvstudium. Ansvar for egen læring som pedagogisk prinsipp, innebærer i langt større grad aktiv samhandling med andre aktører i læringsmiljøet for å kunne hente ut og nyttiggjøre seg læringspotensialet. Mange av studentene har tidligere yrkespraksis. Denne forståelsen gir anledning til å legge til rette for erfaringsbaserte og studentsentrerte undervisningsformer, hvor den kompetansen som finnes blant studentene, aktivt nyttes i det felles undervisningsarbeidet.

Videre er det forventet at studenten setter egne læringsmål for læringsutbyttet og er aktive i forhold til planlegging, gjennomføring og vurdering av måloppnåelse. Studenten skal selv ta aktivt del i veiledningsprosessene og selv ta initiativ til innhenting av nødvendig veiledning fra skolens faglærere.

6.9 Basisgrupper/Kollegagrupper

Ved studiestart etableres basisgrupper på 4-6 studenter i hver gruppe. Gruppene skal fortrinnsvis være i virksomhet gjennom hele studiet. Gruppens funksjon og arbeidsform vil veksle og være avhengige av hvilke temaer som står i fokus.

Basisgruppene kan anvendes i tilrettelagt undervisning, arbeid med studiekrav, arbeid med oppsatt litteratur, refleksjon over egen læring og evaluering av studieopplegget. Lærere er knyttet til basisgruppene som veiledere.

Basisgruppene er også et viktig redskap for personlig vekst og utvikling der gruppeprosesser er vektlagt. Arbeidet i gruppene er obligatorisk og forpliktende.

Det skal gi rom for refleksjon, og stimulere til utvikling og bevisstgjøring av så vel god etisk kunnskap, samt evnen til å benytte dette i egen yrkesutøvelse.

Hensikten er at basisgruppene skal være:

- produkt- og prosessorienterte arbeidsgrupper
- utgangspunkt for å fokusere på gruppedynamikk, og hvordan ulikt ståsted kan styrke beslutningsprosessene
- redskap for egen vekst og utvikling
- plattform for tilbakemeldinger og utvikling

Dette vil gjøres ved at det i studiet legges til rette for:

- bruk av ulike pedagogiske tilnæringsmåter
- vektlegging av arbeidsformer som fordrer aktiv deltakelse fra studentene
- studentmedvirkning i beslutningsprosessene i forbindelse med gjennomføringen av studiet
- at arbeidsformene skal være nært til studentenes egne arbeidsformer, problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori
- at arbeidsformene støtter studentenes egne initiativ, og møter deres ståsted
- økt kunnskap om andres ståsted, noe som vil være med å øke forståelsen og respekten for eget fagfelt og andres fagfelt
- at studenten motiveres til egen videreutdanning og utvikling, gjennom selvrefleksjon og fagforståelse

- å se samhandling med andre som nødvendig og bidra til at studentene opplever nytte og gjensidighet gjennom faglig samarbeid

6.10 Skjematisk oversikt over læringsutbytte for alle emner i studiet

KUNNSKAP – NKR Forståelse av teorier, fakta, prinsipper, prosedyrer innenfor fagområder og/eller yrker Kandidaten	Overordnet for hele studiet Kandidaten	Læringsutbytte for de ulike emnene (tallet i parentes referer til emnenummer i planen) Kandidaten
har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor et spesialisert fagområde	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om hvordan samspillet mellom dyr og mennesker kan gi mestringsopplevelse og økt livskvalitet • har kunnskap om hvordan dyreassisterte intervensjoner kan være helsefremmende • har kunnskap om dyreassisterte aktiviteter og hvor begrepet hører hjemme innenfor ulike former for tiltak der dyr benyttes 	<ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om samspillet mellom dyr og mennesker i dyreassistert aktiviteter (1) • har kunnskap om dyreassisterte aktiviteter og hvordan dette kan gi mestringsopplevelser og god livskvalitet (2) • har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og relasjonsbygging knyttet til arbeid i dyreassisterte aktiviteter (2) • har innsikt i kommunikasjon og læring for å fremme mestring og muligheter (2) • har kunnskap om teorigrunnet for dyreassisterte intervensjoner og hvordan samspill med dyr kan være positivt for mennesker (2) • har kunnskap om sammensetting av dyreassisterte aktiviteter og hvordan ulike faktorer kan ha betydning for resultatet (2) • har innsikt i naturelementene rundt dyreassisterte aktiviteter og betydningen av disse (2) • har kjennskap til læringsteorier og læringsmetoder for håndtering av dyr (3) • har kunnskap om hvilke type aktiviteter som egner seg for både dyret og mennesket (3) • har innsikt i kunnskapsbasert praksis ved bruk av dyr som medhjelpere (5) • har kunnskap om aktivitetene på gården og hvordan samspill med dyr benyttes for å gi mestringsopplevelser og økt livskvalitet

<p>har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for dyras behov og krav til dyrevelferd, samt hvordan dyreassisterte aktiviteter kan påvirke dyret • har kjennskap til gjeldende lover og regelverk som er relevant for å tilby dyreassisterte aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om dyrevelferd og ulike husdyrs naturlige adferd, reaksjonsmønstre og sosialisering. Studenten skal ha forståelse for dyras ulikheter på individnivå (3) • har kunnskap om gjeldende regelverk og retningslinjer for dyrehold, aktuelle KSL-standarder og forskrifter for etisk dyrehold (3) • har kunnskap om aktuelt regelverk for utforming av arenaer som nyttes i tilbudet, som HMS, aktuelle KSL-standarder, arbeidsmiljøloven og regler knyttet til økonomisk virksomhet (4) • har kunnskap om aktuelle lover og regler som gjelder for å tilby tjenester innenfor dyreassisterte aktiviteter (4) • har kunnskap om aktuelt regelverk (lover, forskrifter) som regulerer forholdet til deltaker, oppdragsgiver og ansvarlig myndighet (4)
<p>har bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • har kjennskap til enkel forretningsutvikling og markedsføring av et tiltak • forstår behovet for egen personlig og profesjonell utvikling innenfor samspill mellom dyr og mennesker for å kunne utøve dyreassisterte aktiviteter på en god måte 	<ul style="list-style-type: none"> • kan finne fram til relevante fagmiljøer, tilbydere og faglige nettverk som har kunnskap om bruk av dyr som medhjelpere og reflektere over gjennomføringen av tilbudet (1) • har kunnskap om hvordan en forretningside utvikles (4) • ha kunnskap om effektive markedsføringskanaler (4) • har kunnskap om relevante nettverk og kompetansemiljøer, og kan nyttiggjøre seg disse (4) • har kunnskap om organiseringen av tilbudet, og kjennskap til ansvar og oppgaver for de ulike aktører og samarbeidspartnere for deltakerne i tilbudet (P) • kan reflektere over egen rolle i dyreassisterte aktiviteter (1) • forstår betydningen av positiv mestringsopplevelse og betydningen av å bygge opp under denne for deltakernes positive utvikling (2) • utvikle personlig forståelse for dyra som medhjelpere (3)
<p>kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan oppdatere sin kunnskap om aktiviteter som bidrar til læring og mestring, der dyr blir brukt som medhjelpere 	<ul style="list-style-type: none"> • kan tilegne seg kunnskaper gjennom fordypning innenfor et valgt tema ved å innhente, vurdere og bearbeide teori og drøfte sammenheng mellom teori og praksis (5) • kan oppdatere sin kunnskap om faglige problemstillinger knyttet til arbeid med samspill mellom dyr og mennesker (5)

forstår egen bransjes betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv	<ul style="list-style-type: none"> forstår betydning av dyreassisterte aktiviteter i et individ- og samfunnsperspektiv 	<ul style="list-style-type: none"> har kunnskap om ulike husdyrs naturlige egenskaper som gjør dyret egnet til bruk som miljøskaper og i ulike aktiviteter med mennesker (3)
---	---	---

FERDIGHETER - NKR Evne til å anvende kunnskap til å løse problemer eller oppgaver (kognitive, praktiske, kreative og kommunikative) Kandidaten	Overordnet for hele studiet Kandidaten	Læringsutbytte for de ulike emnene (tallet i parentes referer til emnenummer) Kandidaten
kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger	<ul style="list-style-type: none"> kan anvende kunnskap om dyras adferd og ivareta deres behov i samhandling med mennesker 	<ul style="list-style-type: none"> kan vurdere dyrets rolle i aktiviteten (1) kan lese og tolke ulike dyreslags språk og signaler og iverksette nødvendige tiltak for å ivareta dyrevelferd og sikkerhet (3) kan introdusere mennesket for dyret på en slik måte at samhandlingen er forutsigbar og kontrollert (3) kan vurdere etiske hensyn knyttet til virksomheten (4) kan anvende kunnskap til å belyse, vurdere og reflektere over en valgt problemstilling knyttet til arbeid der samspill med dyr inngår som en målrettet aktivitet (5) kan anvende kunnskap om dyreassisterte aktiviteter til å veilede deltakere i mestring med bruk av dyr som medhjelpere (P)
kan anvende relevante faglige verktøy, materialer, teknikker og uttryksformer	<ul style="list-style-type: none"> kan samhandle og bygge relasjoner med deltakerne av tilbudet, frivillige og andre yrkesgrupper 	<ul style="list-style-type: none"> kan samhandle profesjonelt med deltaker og aktuelle samarbeidspartnere ved bruk av kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former (2) kan kartlegge ressurspersoner, -miljøer og øvrig nettverk rundt den enkelte deltaker og /deltakergruppe og samarbeide med disse (4) kan anvende kunnskap om kommunikasjon og veiledning til å kommunisere (P)
kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling	<ul style="list-style-type: none"> kan finne, bruke og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant for dyreassisterte aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> kan utføre risikoanalyse og gjennomføre nødvendig kvalitetssikring av aktiviteter for helse, miljø- og sikkerhet hvor både dyr og menneskers behov blir ivaretatt (3) kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en valgt problemstilling knyttet til arbeid med deltakere i dyreassisterte aktiviteter (5)
kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak	<ul style="list-style-type: none"> kan planlegge og gjennomføre aktiviteter med dyr som fremmer/styrker deltakernes mestring og livskvalitet 	<ul style="list-style-type: none"> kan vurdere hva slags kundegruppe som er relevant for dyreassisterte aktiviteter (1) kan veilede deltaker i samspillet med dyr, slik at de får gode mestringsopplevelser (2) kan utføre en enkel kartlegging av området/aktuelt areal for å vurdere hvilke faktorer som fremmer eller hemmer tilbudet og samspillet mellom dyr og mennesker (4)

	<ul style="list-style-type: none"> er bevisst sin rolle i tiltaket, og kan anvende kunnskap om samspillet mellom dyr og mennesker for å utføre dyreassisterte aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> kan gjennomføre enkel risiko- og sårbarhetsanalyse, og vurdere mulige tiltak (4) kan vurdere nøkkeltall for lønnsomhet, finansiell stiling og likviditet (4) kan gjennomføre en enkel markedsundersøkelse og enkel markedsføring/kontakt med relevante kjøpergrupper (4) kan, innenfor eget ansvarsområde, planlegge, iverksette og evaluere tiltak og aktiviteter både for deltaker og dyr (5) kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger (P) kan vurdere hva som er et godt samspill mellom mennesker og dyr i dyreassisterte aktiviteter (1) kan anvende kunnskap om mestring og livskvalitet slik at deltaker kan ta i bruk egne ressurser og oppleve mestring (2) kan gjøre individuelle vurderinger og tilpasse aktiviteter som ivaretar dyrets velferd, og som er i tråd med regelverk -og etiske retningslinjer for dyrehold (3)
--	--	--

GENERELL KOMPETANSE - NKR Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig måte i ulike situasjoner Kandidaten	Overordnet for hele studiet Kandidaten	Læringsutbytte for de ulike emnene (tallet i parentes referer til emnenummer) Kandidaten
har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper	<ul style="list-style-type: none"> har forståelse for yrkesetiske prinsipper/retningslinjer og standarder som er relevante innenfor dyreassisterte aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> har forståelse av sammensetningen av aktiviteten, og hvilke faktorer som påvirker denne (1) har forståelse for samspillet mellom dyr og mennesker og hvilke faktorer som kan påvirke resultatet i en aktivitet (1) har forståelse for det enkelte dyrs behov og dets begrensning i samspill med mennesker slik at både dyret og mennesket opplever mestring (3) har forståelse for egen profesjon innen dyreassisterte aktiviteter (4) har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen samspill mellom dyr og mennesker (5)
har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket	<ul style="list-style-type: none"> har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar dyras velferd og gir deltakerne en positiv opplevelse av tiltaket 	<ul style="list-style-type: none"> har utviklet en etiske grunnholdning til dyrehold og håndtering av dyr (3) har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar deltakerne, dyras behov og faglig forsvarlighet i praksis (P)

	<ul style="list-style-type: none"> • har oppnådd bevissthet rundt egen yrkesprofesjon og rolle overfor deltakerne og dyret 	<ul style="list-style-type: none"> • har oppnådd etisk bevissthet rundt utførelse av dyreassisterte aktiviteter (4) • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at etiske prinsipper begrunnes og drøftes i oppgaven (5)
kan utføre arbeidet etter utvalgte målgruppers behov	<ul style="list-style-type: none"> • kan bygge relasjoner med deltakerne av tilbudet slik at deres behov ivaretas 	<ul style="list-style-type: none"> • har fokus på det friske i mennesket, skape trygge rammer og bruke aktiviteter som stimulerer til økt mestring hos den enkelte deltaker (2) • Forstår helheten i dyreassisterte aktiviteter og hvilke faktorer som har betydning for opplevelsen av aktiviteten (2) • kan utveksle erfaringer og synspunkter om helse- og lærefremmende tiltak som ivaretar både dyras og deltakernes behov (3) • kan utveksle erfaringer og synspunkter om utvikling av gode arenaer for dyreassisterte aktiviteter (4)
kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag samt med eksterne grupper	<ul style="list-style-type: none"> • kan bygge relasjoner med kollegaer på tvers av arbeidsplasser og fagprofesjoner i et samarbeid om aktiviteten til deltakerne og for dyras velferd 	<ul style="list-style-type: none"> • kan samarbeide med og kjenne til offentlig og privat rådgivningstjeneste, som veterinærtjenesten, kommunale etater, mattilsynet og andre aktuelle fagmiljø (3) • kan imøtekomme samfunnsoppdraget i samhandling med ulike fagprofesjoner i utførelse av dyreassisterte aktiviteter (4) • kan bygge relasjoner og gode nettverk med yrkeskollegaer, kunder og kundegrupper (4) • kan samarbeide og bygge relasjoner til kollegaer på tvers av fagfelt (4) • kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av fagprofesjoner (P)
kan utvikle arbeidsmetoder, produkter og/eller tjenester av relevans for yrkesutøvelsen	<ul style="list-style-type: none"> • kan utvikle dyreassisterte aktiviteter gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon 	<ul style="list-style-type: none"> • kan utvikle ferdigheter i kommunikasjon og veiledning i samarbeid med fagpersoner og deltaker i tilbudet (2) • kan utvikle gode arbeidsmetoder og arbeidsrutiner for virksomheten (4) • kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder på praksisstedet, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon (P)

6.11 Litteraturoversikt

Det foreligger begrenset med tilpasset lærestoff, og det skal derfor også benyttes oppdaterte fagartikler og faktablad som hentes fra relevante fagmiljø (som Mattilsynet, Matmerk, Innovasjon Norge, Inn på tunet Norge) på deres nettsider. Det er lagt ved oversikt over litteratur som skall benyttes under emner. I tillegg blir det framlagt supplerende litteraturlister med sidehenvisninger for studentene ved semesterstart.

Nedenfor er en samlet oversikt over litteratur (ikke alfabetisk). For studenter som ønsker å gå ut over obligatorisk litteratur, er det utarbeidet en liste med tilleggslitteratur.

Forfatter	Tittel
Berget, B., Krøger, E., Thorød, A. B. (Red.). (2018)	<i>Antrozoologi. Samspill mellom dyr og mennesker.</i> Oslo:Gyldendal ISBN 9788215028538
Scholl, S. (Red.)(2017)	<i>Tiergestützte Intervention mit landwirtschaftlichen Nutztieren.</i> Wien: Residenz Verlag
Matmerk m.f.	<i>Nasjonal veileder Inn på tunet</i> (KD, LMD, FMOA, Matmerk): URL desember 2017: https://www.matmerk.no/cms/files/2445/nasjonal-veileder-inn-paa-tunet-gaarden-som-laeringsarena-lav.pdf
Eide, H. og Eide, T. (2017)	<i>Kommunikasjon i relasjoner: samhandling –konfliktløsning og etikk.</i> Oslo: Gyldendal Akademisk. ISBN: 9788205326897
Matmerk	<i>KSL – standarden 1, 2, 11 og 12:</i> URL desember 2017: https://www.matmerk.no/no/ksl/ksl-standarder/ksl-standarder-bokmaal
Vaardal-Lunde,E. og Barkved, O. (2011)	<i>Etablering av egen bedrift.</i> Tananger: Vardal-Lunde AS ISBN 978-82-998724-0-9
Meld.St.19	Folkehelsemeldingen Mestring og muligheter
Innovasjon Norge	<i>Håndbok i omdømme og merkevarebygging.</i> URL februar 2018: http://www.innovasjonnorge.no/contentassets/1fa5fc78fb344823a23b9d268365ac69/11215_infobok_web.pdf
Aktuelle nettsider:	<ul style="list-style-type: none">• www.lovdatab.no• www.regelhjelp.no• www.matmerk.no• www.altinn.no• www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel-i-norge/• https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/• Om grunnleggende ferdigheter: https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/
Dalland, Olav (2014):	<i>Metoder og oppgaveskriving.</i> Oslo: Gyldendal. ISBN 9788205423985
Dragland, Å. (2018)	<i>Slik påvirker naturen oss.</i> Oslo: Flux forlag ISBN 9788283840018 160 sider, kapittel 1 og 5.
Håkonsen, Kjell M	<i>Psykologi og psykiske lidelser.</i> Kap 6,10,11 Oslo: Gyldendal ISBN:9788205448544,

Pryor, K (1999)	<i>Ikke skyt hunden! En innføring i praktisk læringspsykologi.</i> Canis Forlag (2002) ISBN 82-92189-08-4
Jensen, P. (1993)	<i>Dyras adferd. Om husdyra våre og deres ville forfedre.</i> Landbruksforlaget ISBN 8252915884 ISBN 8213018532
Lovdata	Dyrevernloven (§§3,6,27 levemiljø:§§22,23 trening:§26)

6.12 Tilleggs litteratur

Litteraturoversikt (ikke alfabetisk):

Forfatter	Tittel
Wendt, Marlitt (2011)	<i>Tillit i stedet for Dominans.</i> Pegasus forlag ISBN 978-82-442-0109-4
Børres, Bergljot (2006)	<i>Menneskenes verden sett med dyrepøyne.</i> Tun forlag ISBN-10: 82-529-2889-7
Fine, Aubrey H (2015, 4. utgave)	<i>Handbook on animal-assisted therapy.</i> Academic Press – Elsevier ISBN 978-0-12-801292-5
Göring, A. und Schneider-Rapp, J. (2017)	<i>Bauerhoftiere bewegen Kinder.</i> Darmstadt: Pala - verlag ISBN 978-3-89566-368-0
Otterstedt, C. (2016)	<i>Tiergestützte Intervention. Methoden und tiergerechter einsatz in therapie, pädagogik und förderung.</i> Stuttgart:Schattauer ISBN 978-3-7945-9022-3
Berget, B. (2013)	<i>Forskning og kompetanse for Inn på Tunet. Status og behov.</i> Universitet for miljø- og biovitenskap (Nå NMBU), Avdeling for husdyr- og akvakulturvitenskap, Ås
Hauge, H. (2013)	<i>Equine-assisted activities for adolescents and the impact on social support and task-specific master – a study integrating psychological methods.</i> Doktoravhandling, Universitet for miljø- og biovitenskap (Nå NMBU), Avdeling for husdyr- og akvakulturvitenskap, Ås
Wielsgaard, K.E. (2016)	<i>Dyreassisterte intervensjoner som helsefremmende tiltak for barn med autismespektrumsforstyrrelser.</i> Prosjektoppgave ved profesjonsstudiet i medisin, kull H-11. Universitetet i Oslo, det medisinske fakultetet.
Braastad, B.O. (udatert)	<i>Kjæledyr og mennesker – kilde til trivsel og helse.</i> Hentet 12.02.2017 fra http://www.braastad.info/dyr-og-mennesker/
Braastad, B.O. (2013)	<i>Bedre helse med dyr i huset.</i> Tankeprederen 12.02.2014 – et samarbeid mellom NRK Skole og Norsk Faglitterær forfatter- og oversetterforening. Hentet 12.02.2018 fra https://www.nrk.no/skole/?page=search&q=&mediald=20066
Helsedirektoratet (2018)	Nasjonale faglige retningslinjer om demens. Hentet 20.02.2018 fra: https://helsedirektoratet.no/demens
Håkonsen, K.M (2014)	<i>Psykologi og psykiske lidelser.</i> Oslo: Gyldendal ISBN:9788205448544
Børresen, B (2006)	<i>Menneskenes verden sett med dyrepøyne.</i> Oslo: Tun forlag. ISBN-13:978-82-529-2889-1

Andersen, E. S. og Schwencke, E. (2013, 4. utgave)	<i>Prosjektarbeid – en veiledning for studenter.</i> Oslo:NKI Forlag ISBN078-82-562-7230-3_
Hauge, H. (2013)	<i>Equine-assisted activities for adolescents and the impact on social support and task-specific mastery. A study integrating psychological methods.</i> Doktorgrad i folkehelsevitenskap 2013:17, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap , NMBU Ås
Pedersen, I. (2008)	<i>Farm animal-assisted interventions in clinic depression. Doktorgrad i folkevitenenskap 2011:25,</i> Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, NMB, Ås
Nordaunet, T. (2008)	<i>Arbeid med dyr innen Grønn omsorg og effekter av interaksjoner med dyr på psykisk helse.</i> Masteroppgave ved Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, NMBU Ås